

Činnosti Ministerstva životního prostředí ČR pro zlepšení stavu krajiny a přírody v ČR

Ivona Urbánková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Ivona Urbánková
Osobní číslo: L13006
Studijní program: B3909 Procesní inženýrství
Studijní obor: Ovládání rizik
Forma studia: kombinovaná

Téma práce: Činnosti Ministerstva životního prostředí ČR pro zlepšení stavu krajiny a přírody v ČR

Zásady pro vypracování:

1. **Rozeberte funkce a cíle Ministerstva životního prostředí ČR.**
2. **Porovnejte životní prostředí v minulosti a v přítomnosti.**
3. **Rozeberte současný stav životního prostředí v ČR.**
4. **Vyjmenujte nejzávažnější odpady z průmyslu nebo z domácností.**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] **REMTOVÁ, Květa.** Výkladový slovník základních pojmů z oblasti udržitelného rozvoje. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2009, 66 s. ISBN 978-80-7212-506-7.

[2] **MACHAR, Ivo a Linda DROBILOVÁ.** Ochrana přírody a krajiny v České republice: vybrané aktuální problémy a možnosti jejich řešení. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 2 sv. (416 s., s. 421-853). ISBN 978-80-244-3041-6.

[3] **KOLÁŘ, Filip.** Ochrana přírody z pohledu biologa: proč a jak chránit českou přírodu. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Dokořán, 2012, 213 s., 16 s. obr. příl. ISBN 978-80-7363-414-8.

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Jaromír Maňásek

Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce:

6. února 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

16. května 2015

V Uherském Hradišti dne 20. února 2015

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne10.5.2015.....

.....Ušáková.....
podpis studenta/ky

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá nejdůležitějšími činnostmi Ministerstva životního prostředí. Teoretická část mé bakalářské práce se zabývá základními právními normami upravujícími životní prostředí a ochranu přírody a krajiny. Práce se také zmiňuje o poslání Ministerstva životního prostředí, informuje o jeho bývalých ministrech, seznamuje též s ministrem současným a popisuje platnou legislativu, jíž se ministerstvo řídí. Určité části jsou věnovány historii ochrany přírody a krajiny v České republice, dále pak stavu životního prostředí v bývalém Československu a v dnešním Česku. Praktická část vypisuje jednotlivé aktuální činnosti ministerstva, z nichž nejvíce prostoru dostává „Program předcházení vzniku odpadů v ČR“, který byl vytvořen ministerstvem v říjnu roku 2014 a schválen vládou ČR. Jsou tu také uvedeny i nezávaznější odpady, které jsou produkovány domácnostmi a průmyslem. Praktická část pojednává i o tom, jaké vyhlášky a jaká opatření na předcházení vzniku odpadů vytvořil Pardubický kraj a vesnice Svratouch. Objevují se zde i některé informace o „Programu na obnovu venkova“, do kterého je naše obec Svratouch zapojena.

Klíčová slova: životní prostředí, příroda, krajina, legislativa, vyhlášky, odpady

ABSTRACT

This bachelor thesis is based on the most important activities of the Environmental Department. The theoretical part deals with the basic legal standards related to environment and nature protection. There is mentioned the function of the Environmental Department, its former ministers together with the contemporary minister, the valid legislation. Specific parts are devoted to the history of the Environmental protection in the Czech Republic, the quality of environment in the former Czechoslovakia and the present Republic. The topical activities of the Department of the Environment are discussed in the practical part. The main part is related to „The prevention programme about the rubbish origin in the Czech Republic“ that was created in October 2014 and that was approved by the Department of the Environment and the Czech Republic Government. There is mentioned binding waste produced by factories and household. There are also discussed arrangements and notices of the waste penetration prevention issued by Pardubice region and Svratouch village. Some information about the Programme of renewal of the country and integration of my village Svratouch.

Key words: nature, countryside, environment, legislation, public notices, rubbish

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, JUDr. Jaromíru Maňáskovi, za to, že si našel čas vždy, když jsem potřebovala, aby se mnou mou práci zkonzultoval. Dále mu děkuji za odborné rady a připomínky. Také bych ráda poděkovala svému partnerovi, rodině a přátelům za jejich podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	10
1.1 ZALOŽENÍ MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	10
1.2 POSLÁNÍ MŽP	10
1.3 PŘEHLED MINISTRŮ MŽP	11
1.4 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	12
1.5 PLATNÁ LEGISLATIVA.....	14
1.5.1 Platné právní předpisy	15
1.5.2 Ochrana přírody a krajiny	16
1.6 REZORTNÍ ORGANIZACE.....	17
1.7 ČESKÁ INSPEKCE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	19
2 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A HISTORIE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR	22
2.1 DEFINICE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	22
2.2 STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V BÝVALÉM ČESKOSLOVENSKU	23
2.3 HISTORIE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY V ČR.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
3 ČINNOSTI MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	32
3.1 AKTUÁLNÍ ČINNOSTI MŽP	32
3.2 PROGRAM MŽP PŘEDCHÁZENÍ VZNIKU ODPADŮ ČR	38
3.2.1 Vznik odpadů v ČR	41
3.2.2 Analýzy činností MŽP	42
4 OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA PARDUBICKÉHO KRAJE Č. 1/2004; OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA OBCE SVRATOUCH Č. 1/2012, PROGRAM NA OBNOVU VENKOVA.....	45
4.1 OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA PARDUBICKÉHO KRAJE Č. 1/2004, KTEROU SE VYHLAŠUJE ZÁVAZNÁ ČÁST PLÁNU ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ PARDUBICKÉHO KRAJE	45
4.2 OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA Č. 1/2012, O MÍSTNÍM POPLATKU ZA PROVOZ SYSTÉMU SHROMAŽDOVÁNÍ, SBĚRU, PŘEPRAVY, TŘÍDĚNÍ, VYUŽÍVÁNÍ A ODSTRAŇOVÁNÍ KOMUNÁLNÍCH ODPADŮ	47
4.3 PROGRAM OBNOVY VENKOVA PRO OBEC SVRATOUCH	48
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	56
SEZNAM OBRÁZKŮ	57
SEZNAM TABULEK	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

Pro mou bakalářskou práci jsem si vybrala toto téma, protože zdravé životní prostředí je důležité pro každého jedince. Každý český občan nebo turista by si měl uvědomit, jak hodně toto prostředí znečišťuje a ničí. Není se čemu divit, že některá část lidské populace je paušálně označována jako „velká konzumní společnost“, která vším zbytečně plýtvá a která neumí třídit či recyklovat svůj odpad. Např. africké kmeny a indiáni v přírodních rezervacích žijí v symbióze s přírodou. Některé státy např. Kanada, Nový Zéland nebo Austrálie velmi přísně dohlížejí na dodržování zdravého životního prostředí. Jak v minulosti, tak i v současnosti se v našem okolí i přírodě nachází mnoho pohozených předmětů. V současné době se při procházce v lese objevuje více různých odpadků a haraburdí než hub. Nalézají se v něm např. pneumatiky, hrnce, boty, igelitové sáčky, kelímky apod. Přitom dnes existuje spousta možností, nápadů a návodů, jak využít odpady v domácnosti či na zahradě.

Například moje babička nevyhazuje tzv. „petlahve“, ale nastřihává je a pak z nich tvoří košťátka. Často v nich udělá okénka, nasadí je na tyč, zapíchne je do záhonu a toto zařízení používá na plašení ptáků. Také jsem viděla, že někdo tyto lahve naplnil pískem a použil je místo cihel ke stavbě přístřešku na auto. Různé plechovky se dají využít jako stojánky pro pera a propisovací tužky.

Ale existuje mnoho lidí, kteří své odpadky vyhazují dohromady do jednoho odpadkového pytle. Ten potom vynesou do popelnic, které jsou vyváženy technickými službami na skládky. Poté se na skládkách nachází mnoho předmětů, které nejsou rozložitelné, anebo se nedají spálit. Také se mezi námi najdou jedinci, kteří tyto odpadky pálí ve svých kotlích, a tím se znečišťuje ovzduší. Myslím si, že je dobře, že nás EU nutí třídit, shromažďovat a recyklovat odpad, protože Češi jsou k této problematice značně laxní a zdravé životní prostředí je příliš nezajímá.

Nejhorší jsou lidé říkající o sobě, že jsou „ochránci přírody“, a pořádající různé demonstrace. Když tyto protestní akce skončí, nacházíme po nich spoustu odpadků povalujících se na zemi a v přírodě se nerozkládajících. Jejich chování mně osobně nepřijde jako projev ochrany přírody a krajiny. Takže podle mého názoru jsou tito „ochránci“ spíše pokrytci, kteří se považují za něco, čím ve skutečnosti nejsou. Mají v plánu být zviditelněni skrze média, která je veřejnosti představí za slušné a zodpovědné osoby.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

1.1 Založení Ministerstva životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) bylo založeno 19. prosince 1989. Tento státní orgán byl založen na základě zákona České národní rady (dále pouze „ČNR“) č. 173/1989 Sb. Ministerstvo začalo fungovat až následující rok, a to 1. ledna 1990. Dodnes ministerstvo vykonává funkci orgánu vrchního dohledu v záležitostech týkajících se životního prostředí a ústředního orgánu státní správy.

Obrázek 1: Logo MŽP ČR

1.2 Poslání MŽP

Toto ministerstvo je ústřední orgán státní správy pro:

- Ochranu krajiny a přírody
- Výkon státní geologické služby
- Ochranu přirozené akumulace vod
- Odpadové hospodářství
- Ochranu ovzduší
- Ochranu zemědělského půdního fondu
- Geologické práce a ekologický dohled nad těžbou
- Ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod
- Ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod
- Státní ekologickou politiku
- Myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích

- Posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, počítaje ty, které jsou za hranicemi státu

1.3 Přehled ministrů MŽP

Pro úplnost je uveden celý seznam ministrů. Dle mého názoru je tento seznam zbytečně dlouhý, protože někteří ministři byli nevhodně vybráni premiérem a schváleni prezidentem republiky, a to vedlo k tomu, že na této funkci byli jen krátkou dobu.

Seznam ministrů:

1. 1. 1990 – 24. 1. 1991 Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc. (OF, pozd. ODS)
20. 2. 1991 – 2. 7. 1992 Ing. Ivan Dejmal (ODA)
2. 7. 1992 – 4. 7. 1996 Ing. František Benda, CSc. (KDS, pozd. ODS)
4. 7. 1996 – 20. 2. 1998 Ing. Jiří Skalický (ODA)
27. 2. - 22. 7. 1998 RNDr. Martin Bursík (KDU-ČSL)
22. 7. 1998 – 17. 7. 2002 RNDr. Miloš Kužvart (ČSSD)
17. 7. 2002 – 4. 9. 2006 RNDr. Libor Ambrozek (KDU-ČSL)
4. 9. 2006 - 9. 1. 2007 Ing. Petr Jan Kalaš (nestraník)
9. 1. 2007 - 8. 5. 2009 RNDr. Martin Bursík (SZ)
8. 5. 2009 - 30. 11. 2009 doc. RNDr. Ladislav Miko, PhD. (nestraník)
- 30.11. 2009 - 19.3. 2010 JUDr. Jan Dusík, M.Sc. (nestraník)
22. 3. 2010 - 15. 4. 2010 Ing. Jakub Šebesta, (nestraník)
15. 4. 2010 - 13. 7. 2010 Ing. Rut Bízková, (nestraník)
13. 7. 2010 - 15. 12. 2010 Mgr. Pavel Drobil (ODS)
17. 1. 2011 - 10. 7. 2013 Mgr. Tomáš Chalupa (ODS)
10. 7. 2013 - 29. 1. 2014 Mgr. Tomáš Jan Podivínský (nestraník)
29. 1. 2014 - Mgr. Richard Brabec (ANO)

Obrázek 2: Současný ministr životního prostředí Mgr. Richard Brabec

1.4 Organizační struktura

Organizační struktura MŽP je tvořena ministrem, sekcemi, odbory a odděleními. Níže je uvedena kompletně celá struktura.

- Odbor interního auditu a finanční kontroly - oddělení interního auditu; oddělení finanční kontroly
- Odbor bezpečnosti a krizového řízení - oddělení bezpečnosti; oddělení krizového řízení
- Sekce politiky životního prostředí a mezinárodních vztahů
- Sam. oddělení politiky a strategií životního prostředí
- Sam. oddělení tiskové a PR
- Odbor mezinárodních vztahů - oddělení Evropské unie; oddělení zahraničního protokolu; oddělení dvoustranné spolupráce; oddělení mezinárodních organizací; oddělení mnohostranných smluv; oddělení infringementu
- Sam. oddělení vládní a parlamentní agendy
- Sekce úřadu ministerstva
- Odbor informatiky - oddělení informatiky; oddělení rozvoje
- Odbor rozpočtu - oddělení rozpočtu kapitoly; oddělení rozpočtu ministerstva; oddělení účtárny; oddělení programového financování
- Odbor provozní - oddělení hospodářské správy; oddělení majetkoprávní a investic; oddělení evidence majetku, BOZP a PO

- Sam. oddělení veřejných zakázek
- Odbor ekonomiky životního prostředí - oddělení ekonomických analýz; oddělení projektů a controllingu
- Sekce fondů EU, finančních a dobrovolných nástrojů
- Odbor finančních a dobrovolných nástrojů - oddělení finančních nástrojů; oddělení dobrovolných nástrojů a spolupráce s NNO; oddělení programů EU
- Odbor fondů EU - oddělení metodické a informačních systémů fondů EU; oddělení financování fondů EU; oddělení kontrol a auditů fondů EU; oddělení právní podpory fondů EU; oddělení implementace projektů fondů EU; oddělení Technické pomoci fondů EU; oddělení monitoringu a evaluací fondů EU
- Sam. oddělení podpory programu Nová zelená úsporám
- Sekce státní správy
- Odbor legislativní - oddělení horizontální a ekosystémové legislativy; oddělení technické legislativy
- Odbor právní a řízení státní správy - sekretariát rozkladové komise; oddělení řízení státní správy
- Odbor výkonu státní správy I, Praha
- Odbor výkonu státní správy II, České Budějovice
- Odbor výkonu státní správy III, Plzeň
- Odbor výkonu státní správy IV, Chomutov
- Odbor výkonu státní správy V, Liberec
- Odbor výkonu státní správy VI, Hradec Králové
- Odbor výkonu státní správy VII, Brno
- Odbor výkonu státní správy VIII,
- Odbor výkonu státní správy IX, Ostrava
- Sekce ochrany přírody a krajiny
- Odbor obecné ochrany přírody a krajiny - oddělení ochrany krajiny a lesa; oddělení ochrany půdy; oddělení programů
- Odbor zvláštní územní ochrany přírody a krajiny - oddělení maloplošných chráněných území; oddělení chráněných krajinných oblastí; oddělení národních parků

- Odbor druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků - oddělení mezinárodních úmluv; oddělení druhové ochrany; oddělení soustavy NATURA 2000
- Odbor geologie - oddělení geofaktorů a geologických prací; oddělení nerostných zdrojů
- Sekce technické ochrany životního prostředí
- Odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence - oddělení SEA; oddělení mezistátní EIA; oddělení metodiky a projektové EIA; oddělení IPPC a IRZ
- Odbor odpadů - oddělení přeshraničního pohybu odpadů a mezinárodní spolupráce; oddělení koncepcí a technologií; oddělení zpětného odběru
- Odbor ochrany vod - oddělení ochrany vod; oddělení ochrany před povodněmi oddělení mezinárodní spolupráce a plánování v oblasti vod
- Odbor environmentálních rizik a ekologických škod - oddělení prevence rizik a chemické bezpečnosti; oddělení sanace; oddělení geneticky modifikovaných organismů
- Odbor energetiky a ochrany klimatu - oddělení obchodování s emisemi; oddělení energetiky a ochrany klimatu
- Odbor ochrany ovzduší - oddělení kvality ovzduší; oddělení spalovacích zdrojů a paliv; oddělení technologických zdrojů
- Sekce státní služby
- Odbor personální a organizační - oddělení personální; oddělení vzdělávání a personálního informačního systému
- Sam. oddělení organizace a řízení ve věcech státní služby

1.5 Platná legislativa

Existuje 16 oblastí týkajících se životního prostředí, na které se vztahují právní předpisy. Mezi tyto oblasti se řadí životní prostředí (všeobecně), vodní hospodářství, odpadové hospodářství, ochrana ovzduší, ochrana přírody, ochrana půdního fondu a lesní hospodářství, geologie a hornictví, posuzování vlivů na životní prostředí, prevence závažných havárií, geneticky modifikované organismy, integrovaná prevence znečišťování, energetika, hluk, ochrana klimatu, ekologická újma a chemické látky.

V mé bakalářské práci jsou vypsány pouze zákony z odvětví všeobecně platných právních předpisů a z odvětví ochrany přírody.

1.5.1 Platné právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České Republiky - „*Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a přírodního bohatství*“¹

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod - každý má právo na život (narodit se), lidský život musí být chráněn ještě před narozením a nikdo nesmí být zbaven života.

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR. Tento zákon zřizuje hlavní orgány státní správy a určuje jejich působnost a oprávnění.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí - zákon vychází z mnoha primárních zákonitostí. Vychází z faktů lidského intelektu a způsobilosti sebereflexe, které dělají z člověka výrazně rozdílný a značně nejvlivnější naturální druh.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím - zákon, který zpracovává příslušný předpis Evropských společenství a pozměňuje zásady pro volný přístup k informacím.

Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí - zákon stanovuje podmínky úkonu práva na včasné a kompletní informování o stavu životního prostředí a naturálních zdrojů.

Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa - tento zákon ustanovuje Českou inspekci životního prostředí jako orgán státní správy. Tento orgán je podřízený Ministerstvu životního prostředí České republiky.

Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí - zákon zřizuje Státní fond životního prostředí České republiky.

Vyhláška ministerstva č. 103/2010 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o právu na informace o životním prostředí.

¹ ÚZ č. 1075 Ústava ČR, Listina základních práv a svobod. Ostrava: Sagit, 2015, 256 s. ISBN 978-80-7488-103-9.

Obecně závazná vyhláška Pardubického kraje č. 1/2004, kterou se vyhláší závazná část plánu odpadového hospodářství Pardubického kraje.

Obecně závazná vyhláška obce Svratouch č.1/2012, o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

1.5.2 Ochrana přírody a krajiny

V tomto odvětví je zahrnuto mnoho zákonů ministerstva, nařízení vlády ČR a vyhlášek MŽP. V práci jsou vypsány dle mého názoru jen ty nejdůležitější zákony, které by měly být uvedeny.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny - cílem zákona je přispívat k udržování a obnově přírodní vyrovnanosti v krajině, k chránění rozličnosti druhů života a přírodních krás.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon) - jeho cílem je ochránit povrchové a podzemní vody, a pomoci zajistit zásobování občanů pitnou vodou.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší - upravuje povolené úrovně znečištění ovzduší, prostředky k poklesu úrovně znečištění, a upravuje působnost orgánů veřejné správy a práva a povinnosti osob při ochraně ovzduší.

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu - zakazuje znečišťovat zemědělskou půdu, užívat zemědělskou půdu k jiným účelům.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech – upravuje zásady pro nakládání s odpady při dodržování ochrany životního prostředí, pro předcházení vzniku odpadů.

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy) - zákon upravuje ochranu volně žijících zvířat a naplano rostoucích rostlin, které jsou ohroženy. Hlavní cíl je zachování těchto zvířat a rostlin pomocí regulování obchodu s nimi, a to ve shodě s Úmluvou o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících zvířat a naplano rostoucích rostlin.

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.

Zákon č. 161/1999 Sb., vyhlašuje se jím Národní park České Švýcarsko a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad - upravuje předpoklady pro vydávání licencí k provozování zoologických zahrad a postup při jejich vydávání. Upravuje podmínky kontroly nad dodržením povinností, které plynou z tohoto zákona, a stanovuje primární podmínky k poskytnutí dotací ze státního rozpočtu a jiných veřejných zdrojů.

1.6 Rezortní organizace

Agentura ochrany přírody a krajiny

Dle zákona č. 129/2000 Sb., o majetku České republiky, jde o organizační složku státu. Agentura ochrany přírody a krajiny (dále jen „AOPK“) je účinná od 1. 1. 2015 a byla založena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Ve smyslu čl. 79 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky je AOPK správním úřadem a její kompetence se vztahují na celou zemi. Předmět činnosti:

- Výkon státní správy v obvodu územní působnosti AOPK
- Odborná podpora výkonu státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny
- Informační a osvětová činnost
- Zajištění péče o chráněná území v obvodu územní působnosti
- Poskytnutí finančních náhrad
- Vědecký orgán CITES
- Další činnosti určené MŽP

Česká informační agentura životního prostředí

Česká informační agentura životního prostředí (dále jen „CENIA“) je vytvořena Ministerstvem životního prostředí jako příspěvková organizace. Jejím cílem je hodnotit, shromažďovat, šířit a objasňovat informace o stavu životního prostředí. Agentury vede mapové služby a integrovaný systém ohlašovacích povinností.

Česká geologická služba

Česká geologická služba (dále jen „ČGS“) je také státní příspěvkovou organizací, která na území celé ČR vykonává státní geologické služby. Jejím cílem je shromáždit, zpracovat

a poskytnout fakta o ochraně a využití přírodních nerostných surovin, geologickém složení území, geologických rizicích a o využití a ochraně zdrojů podzemních vod.

Český hydrometeorologický ústav

I zde se jedná o příspěvkovou organizaci, která vykonává funkci ústředního státního ústavu ČR pro oblasti hydrologie, jakost vody, meteorologie, klimatologie, čistota ovzduší, jako předmětné expertní služby poskytované přednostně pro státní správu.

Státní fond životního prostředí ČR

Státní fond životního prostředí ČR (dále jen „SFŽP ČR“) je specializovanou institucí, která je výrazným finančním zdrojem na ochranu a zlepšování stavu životního prostředí. Příjmy této instituce tvoří platby za poškozování nebo znečišťování individuálních složek životního prostředí ale netvoří je státní rozpočet ČR. O použití financí ze SFŽP ČR rozhoduje ministr životního prostředí.

Správa jeskyní České Republiky

Platnost Správy jeskyní ČR (dále jen „SJ ČR“) je od 1. 4. 2006. Jedná se o příspěvkovou organizaci. Pod SJ ČR patří 14 zpřístupněných jeskyní i odborné oddělení péče o jeskyně. SJ ČR je nedílnou součástí aktivní struktury státní ochrany přírody. Jejím cílem je zajistit péči, ochranu a provoz zpřístupněných jeskyní České republiky.

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka (dále jen „VÚV TGM“) je veřejnou výzkumnou institucí. Tuto instituci zřídilo MŽP opatřením č. 12/06 o vydání zřizovací listiny veřejné výzkumné instituce.

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví

Jde o veřejnou výzkumnou instituci, kterou zřídilo MŽP v roce 2007 a to na základě zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích. Cílem ústavu je výzkum všech druhů krajiny a souvisejících environmentálních rizik, výzkum biologické rozličnosti a její ochrany a výzkum v odvětví okrasného zahradnictví.

Národní park Podyjí

Správa tohoto parku má sídlo ve Znojmě a založilo ji MŽP v roce 1991. Základní úlohou správy parku je zajistit ochranu přírody a krajiny na území Národního parku Podyjí a jeho ochranné oblasti.

Národní park České Švýcarsko

Správa Národního parku České Švýcarsko bylo založeno MŽP a to na základě zákona č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko. Správa NP je povinná vykonat státní správu podle zvláštních předpisů. Správa NP působí na území Národního parku České Švýcarsko.

Národní park Šumava

Správa NP Šumava byla založena na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. Jedná se o příspěvkovou organizaci. Nejdůležitějším úkolem je výkon státní správy v sekci ochrany krajiny a přírody, ochrany myslivosti, rybářství a zemědělského půdního fondu. Správa NP Šumava též spravuje státní majetek, hlavně zabezpečuje péči o lesní pozemky a porosty, malé vodní toky a některá nelesní území na území NP Šumava.

Krkonošský národní park

Krkonošský národní park byl na základě zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, založen vládním nařízením č. 41/1963 Sb., o zřízení Krkonošského národního parku. Ochranné pásmo bylo založeno Nařízením vlády ČSR č. 58/1986 Sb., o ochranném pásmu Krkonošského národního parku. Potom byl nově založen a podmínky na ochranu byly určeny Nařízením vlády ČR č. 165/1991 Sb., kterým se vyhlašuje Krkonošský národní park.

1.7 Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) je specializovaným orgánem, kterému bylo svěřeno dohlížení nad dodržováním právních nařízení v odvětví životního prostředí. ČIŽP dozírá na dodržování obligatorních rozhodnutí správních institucí v odvětví životního prostředí. ČIŽP byla založena zákonem č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, a to v roce 1991. Ředitelem ČIŽP se na konci roku 2014 stal pan Erik Geuss.

Tabulka 1: Kompetence ČIŽP (zdroj www stránky ČIŽP)

Kompetence ČIŽP		Složka životního prostředí				
		Ovzduší	Voda	Odpady	Příroda	Les
Dozor	Kontroly, revize, prověrky, šetření apod.	•	•	•	•	•
Sankce	Pokuty právnických osobám	•	•	•	•	•
	Pokuty fyzickým osobám	•	•	•	•	•
	Omezení nebo zastavení činnosti, provozu	•	•		•	•
Opatření	Opatření k nápravě zjištěných nedostatků	•	•	•	•	•
	Řešení starých ekologických zátěží		•			
	Evidence havárií a spolupráce při jejich řešení	•	•	•		
	Zadržení a zabavení nelegálních exemplářů ohrožených druhů živočichů či rostlin				•	
	Odebrání nedovoleně držených jedinců, odebrání výrobků	•			•	
Poplatky	Poplatky (vypouštění odpadních vod, poplatky za odběr podzemních vod)		•			
Stanoviska	Stanoviska, vyjádření, souhlasy pro jiné orgány	•	•	•	•	•
Podněty	Řešení podnětů	•	•	•	•	•

Přehled činností ČIŽP:

- Dohlížení na dodržování právních nařízení na ochranu životního prostředí
- Uskutečňování inspekce
- Nařizování opatření k nápravě zjištěných chyb
- Ukládání sankcí při nedodržování zákonů na ochranu životního prostředí
- Informování na základě žádostí ve smyslu platných zákonů o výsledcích ze své inspekce
- O datech o životním prostředí informuje orgány státní správy, veřejnost a sdělovací prostředky (tato fakta jsou získána z její inspekční činnosti)
- Určování poplatků za odběr podzemních vod a vypouštění odpadních vod
- Omezování, popřípadě zastavování provozů závažně ohrožujících životní prostředí
- Účast na řešení letitých ekologických přítěží
- Podíl na řešení havarijních situací v odvětví životního prostředí
- Dohlížení na obchod a nakládání s ohroženými druhy živočichů, rostlin a výrobků z nich (nezákonně získané živočichy a objekty odebere)
- Kooperace s inspekčními orgány zemí EU a se sítí inspekčních orgánů EU
- Zpracovávání stanovisek pro další orgány státní správy

- Řešení popudů právnických osob a občanů

Například v naší obci Svratouch ČIŽP udělil pokutu jisté firmě za to, že svou těžbou poškodila stromy v našem místním lese. Polovinu peněz z této pokuty dostane naše obec, která těmito finančními prostředky bude financovat vysazení nových stromků.

Složky ČIŽP

- Ochrana přírody
- Odpadové hospodářství
- Ochrana lesa
- Ochrana vod
- Ochrana ovzduší

2 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A HISTORIE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR

Lidstvo vždy ovlivňovalo, ovlivňuje a ovlivňovat bude životní prostředí okolo sebe. K největšímu ovlivnění došlo v době neolitu, protože v tuto dobu se lidé začali živit zemědělstvím. Dlouhou dobu poté bylo životní prostředí ovlivněno rozpadem kultury na různé oblasti, které existovaly pod značným vlivem lidí. Pokud je vzatý v úvahu konec středověku, tak je zjištěno, že tehdejší krajina byla odlesněna víc než krajina v současné ČR. K důležitému zvratu došlo v období průmyslové revoluce. V této době lidé využívali mnoho různorodých naturálních zdrojů. Také obydlovali do té doby neosídlené území a prostředí znečišťovali cizorodými surovinami. Tím způsobili, že vymřela spousta živočichů a rostlin, a také zavinili různé zdravotní problémy lidí, kteří žili ve velmi znečištěných územích. V současnosti mají lidé zřejmě značnou účast na globálních změnách klimatu.

Už několik desetiletí existuje mnoho všeobecně platných a uznávaných definic. Já jsem se rozhodla vypsát jen ty, které jsou dle mě nejznámější.

2.1 Definice životního prostředí

Životní prostředí je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména: ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.²

Životní prostředí je systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou, anebo mohou být s uvažovaným organismem ve stálé interakci³

Životní prostředí je ta část světa, s níž je člověk ve vzájemném působení (interakci), tj. jíž používá, ovlivňuje a které se přizpůsobuje.⁴

² Česká Republika. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 05. 12. 1991, částka 4, s. 81 - 89. [cit. 2014-08-07]. Po zadání čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

³ definice tbiliská přijatá na konferenci v Tbilisi v roce 1979

⁴ definice od norského profesora Wika (konference UNESCO, Helsinky 1967)

Životní prostředí je prostředí, ve kterém organizace provozuje svou činnost a zahrnující ovzduší, vodu, půdu, přírodní zdroje, rostliny a živočichy, lidi a jejich vzájemné vztahy“⁵

2.2 Stav životního prostředí v bývalém Československu

V bývalém Československu se dýchalo velmi špatně. Smog byl vidět všude, kam se člověk podíval, zplodiny byly velmi dráždivé a poškozovaly horní i dolní cesty dýchací. To vše bylo způsobeno tím, že komíny elektráren a hutí soptily všelijakými zplodinami proto, aby zaměstnanci těchto organizací plnili plány na 150%. Dříve lidé nebyli správně informováni o tom, jaké procento koncentrace zplodin je obsaženo v ovzduší. V minulosti se nejvíce v ovzduší nacházel oxid siřičitý, polycyklické aromatické uhlovodíky, olovnatý benzín a prach. Ovzduší už bylo od všech těchto látek zbaveno, ale bohužel nás teď trápí oxid uhličitý. Nejhuře na špatné životní prostředí reagují stromy. Jelikož na konci 60. let minulého století byla v ovzduší vysoká koncentrace exhalací, postupně odumíraly lesy.

Obrázek 3: Odumřelé lesy

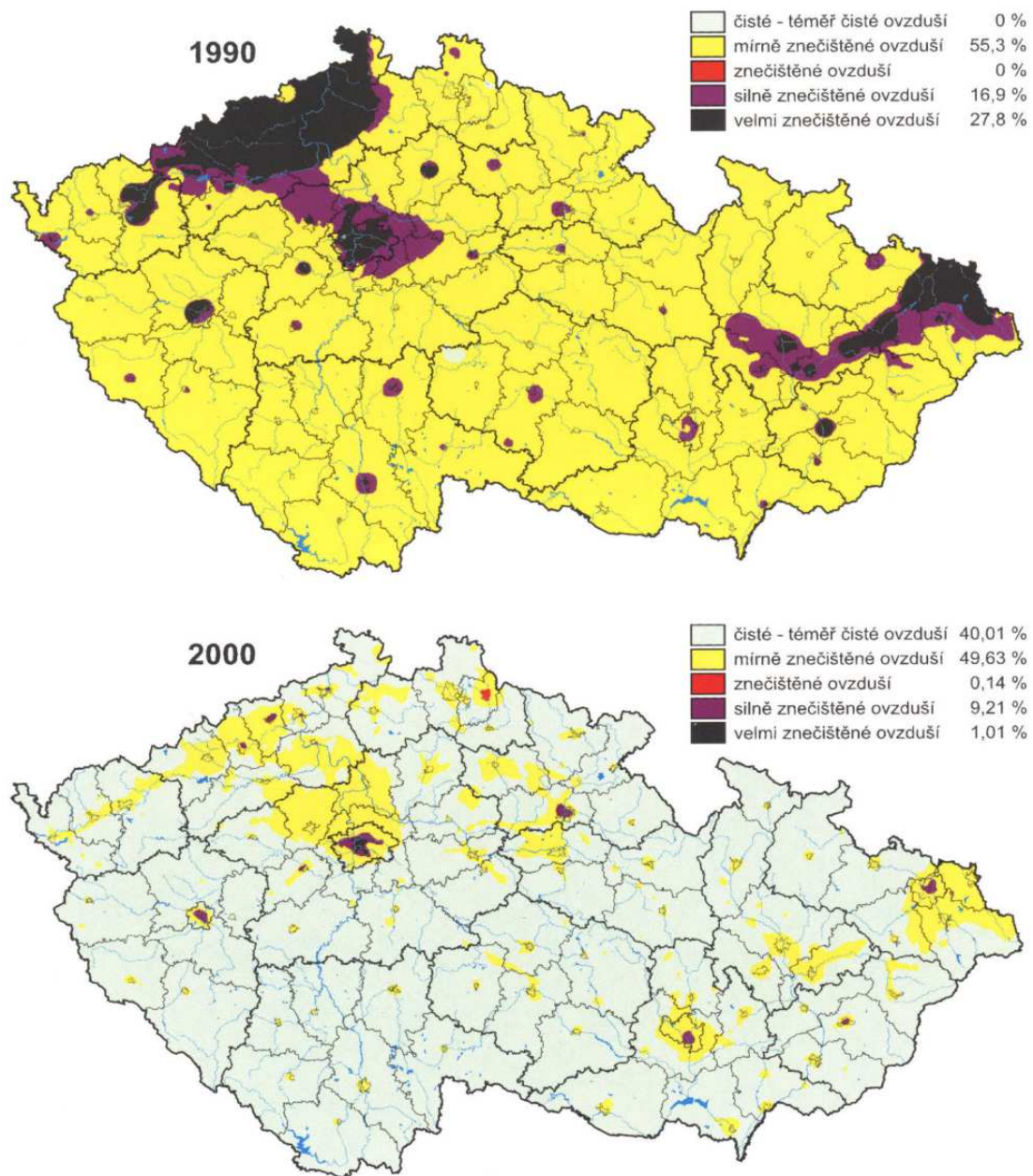
⁵ Definice uvedená v normě ČSN EN ISO 14001

Obrázek 4: Znečištěné ovzduší průmyslový podniky

První zmínky o špatném zdraví obyvatel vyšly v tisku až v průběhu 70. let minulého století v severní části Čech. Zvyšoval se tam počet obyvatel s alergiemi, novorozenci se rodili s vývojovými vadami a lidé trpěli onemocněním dýchacích cest. Nebezpečné emise překračovaly několikanásobně vymezené normy. Dalšími látkami ohrožující životy lidí byly arsen a rtuť ze spalování hnědého uhlí. Koncem 80. let minulého století byl nejvíce znečištěn vzduch v Praze. V některých částech Prahy byla kvalita vzduchu horší než v Ostravě či v severních Čechách. Výskyt imisí viz příloha PI.

Jedním z důvodů, proč obyvatelé nesouhlasili s komunismem, bylo již zmíněné špatné životní prostředí. Komunisté se o tento problém příliš nezajímali. V letech 1987-1989 vznikla v Čechách skupina „Nezávislá ekologická obroda“ a na území dnešního Slovenska vzniklo hnutí okolo časopisu „Ochrana přírody“. První kroky, které vedly ke zlepšení životního prostředí, byly učiněny v roce 1989 při přechodu k demokracii, jelikož v této době vzrostl zájem o ekologii. Hlavní krok pro zlepšení ovzduší v České republice představovala plynofikace. Tento proces omezoval spalování fosilních paliv. Významnou událostí se stalo přijetí zákona č. 309/1991 Sb., o ochraně ovzduší před znečišťujícími látkami (zákon o ovzduší). Zákon byl nahrazen právním předpisem 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší) a ten pak nahradil zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší.

Obrázek 5: Vývoj znečištění v ČR

Stav životního prostředí můžeme zjistit ze „Statistické ročenky životního prostředí České republiky“ a ze „Zprávy o životním prostředí České republiky“. V ročenke najdeme ucelený pohled na stav životního prostředí, najdeme zde údaje o primárních příčinách změn životního prostředí, faktory, které ho ovlivňují atd. Jde zde čistě jen o fakta. Zpráva o životním prostředí vychází z údajů, které jsou uvedeny v ročenke. Na základě těchto dat

provádí Ministerstvo životního prostředí analýzu stavu tohoto prostředí a stanoví, jak dále postupovat. Tuto zprávu předkládá MŽP každý rok ke schválení vládě a k projednání Parlamentu ČR, zejména Poslanecké sněmovně.

Údaje ze Statistické ročenky životního prostředí České republiky

Zdrojem této ročenky je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Jelikož je v této publikaci velké množství informací v podobě tabulek a obrázků, rozhodla jsem se vytyčit jen některé údaje týkající se přírody a biodiverzity. Více jich je v přílohách PI-PIV.

Tabulka 2: Národní parky ČR k 31. 12. 2013

Národní park	Datum vyhlášení	Rozloha	z toho „maloplošná“ ZCHÚ
		ha	
NP České Švýcarsko	1. 1. 2000	7 900	95
Krkonošský národní park	17. 5. 1963	36 300	204
NP Podyjí	20. 3. 1991	6 259	0
NP Šumava	20. 3. 1991	69 030	7 375

Zdroj: AOPK ČR

**AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY
A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY**

Obrázek 6: Logo AOPK ČR

Tabulka 3: Zvláště chráněné druhy rostlin v ČR k 31. 12. 2013

Rostliny a houby	Vyšší cévnaté rostliny	Mechorosty	Lišejníky	Houby
Počty druhů v ČR celkem ¹⁾	2 550	860	1 500	6 000
Kriticky ohrožený druh ²⁾	246	0	0	27
Silně ohrožený druh ²⁾	149	0	0	13
Ohrožený druh ²⁾	92	0	0	68

¹⁾ přibližné hodnoty; pouze autochtonní druhy

²⁾ podle přílohy 2 vyhlášky č. 395/1992 Sb., ve znění vyhlášky č. 175/2006 Sb.

Zdroj: AOPK ČR, vyhláška č. 395/1992 Sb., v platném znění

Tabulka 4: Chráněné krajinné oblasti k 31. 12. 2013

Chráněná krajinná oblast	Datum vyhlášení	Rozloha	z toho „maloplošná“ ZCHÚ
		ha	
Beskydy	5. 3. 1973	116 000	3 028
Bílé Karpaty	3. 11. 1980	71 500	1 403
Blaník	29. 12. 1981	4 000	113
Blanský les	8. 12. 1989	21 235	306
Broumovsko	27. 3. 1991	41 000	3 027
České středohoří	19. 3. 1976	107 000	629
Český kras	12. 4. 1972	13 200	2 661
Český ráj	1. 3. 1955	47 300	1 969
Český les	12. 1. 2005	18 152	916
Jeseníky	19. 6. 1969	74 000	4 921
Jizerské hory	8. 12. 1967	35 000	1 725
Kokořínsko	19. 3. 1976	27 000	2 397
Křivoklátsko	24. 11. 1978	63 000	1 261
Labské pískovce	27. 6. 1972	24 500	803
Litovelské Pomoraví	29. 10. 1990	9 600	1 428
Lužické hory	19. 3. 1976	27 000	316
Moravský kras	4. 7. 1956	9 200	1 315
Orlické hory	28. 12. 1969	20 000	439
Pálava	19. 3. 1976	7 000	538
Podří	27. 3. 1991	8 150	673
Slavkovský les	3. 5. 1974	64 000	948
Šumava	27. 12. 1963	99 400	6 753
Třeboňsko	15. 11. 1979	70 000	4 489
Žďárské vrchy	25. 5. 1970	71 500	1 367
Železné hory	27. 3. 1991	38 000	907

Zdroj: AOPK ČR

Tabulka 5: Zvláště chráněné živočichové k 31. 12. 2013

Živočichové	Savci	Ptáci	Plazi	Obojživelníci	Ryby a kruhoústí	Bezobratlí
Počty druhů v ČR celkem	81	199 ¹⁾	11	21	62	40 000
Kriticky ohrožený druh ²⁾	12	35	6	6	6	38 ³⁾
Silně ohrožený druh ²⁾	11 ³⁾	58	4	12	4	42 ³⁾
Ohrožený druh ²⁾	3	30	1	1	10	36 ³⁾

¹⁾ hnízdicích²⁾ podle přílohy 3 vyhlášky č. 395/1992 Sb., ve znění vyhlášky č. 175/2006 Sb.³⁾ z toho jeden nebo více celých rodů

Zdroj: AOPK ČR, vyhláška č. 395/1992 Sb., v platném znění

2.3 Historie ochrany přírody a krajiny v ČR

Podklady pro ochranu přírody vznikaly již ve středověku. V tomto období se chránila příroda z hlediska estetiky, kultury a historie, též zde vznikaly vědecké pokusy o zdůvodnění chránění krajiny a její podoby. Zprvu se právní akty vztahovaly na majetek, který kdysi vytvářel i přírodní zdroje a zvěř. Cílem těchto právních aktů bylo zajistit ochranu přírody proti pytlákům, kteří lovíli zvěř a ryby, a proto šlo ve většině případů o nařízení na ochranu lesů, lesních porostů a vodních živočichů. První právní předpisy vznikly už v období 12. - 14. století. Okolo roku 1189 vydal kníže Konrád Ota knihu „Statuta Konrádova“ a v roce 1360 „Knihu Rožmberskou“. V obou knihách se zmiňuje o ochraně lesa, a to v podobě nařízení proti loupeži dřeva. První elementy, které připomínaly ochranu přírody, obsahoval návrh „Maiestas Carolina“ od císaře Karla IV. Šlo o vypracovaný systém feudálního řízení lesů a nařízení přísných trestů, pokud tato nařízení někdo poruší. Tento návrh ale nebyl schválen, protože s ním nesouhlasila šlechta. Na počátku 19. století v období romantismu se objevily úmyslné snahy ochránit některé přírodní a krajinné prvky a území. Jednotlivci budovali prvotní chráněná území, většinou to byli osvícení šlechtici. Prvním chráněným územím v Čechách se stal Žofínský prales, který patřil do panství Nové Hrady, jež vlastnil Jiří Augustin Languelval – Buquoy. Chráněné území bylo vytvořeno v roce 1838. Poté tentýž šlechtic vybudoval chráněné území Hojná voda. V současnosti existují obě území, kde Žofínský prales je veden jako národní přírodní rezervace a Hojná voda jako národní přírodní památka. V roce 1858 založil kníže Jan Schwanzerberg rezervaci Boubínský prales. Roku 1854 vznikly závazné právní normy Prügelpatent, ve kterých jsou patrné odezvy prvotních protekcionistických snah. Prügelpatent se využíval na ochranu přírodních památek.

Obrázek 7: Žofínský prales v Novohradských horách

Obrázek 8: Prales Hojná voda v Novohradských horách

Teprve až začátkem 20. století, kdy vznikla samostatná Československá republika, byly právní předpisy na ochranu přírody „moderní“. Od roku 1933 do roku 1938 vylo vyhlášeno 30 chráněných území a zřízeno 142 přírodních rezervací. Český ráj byl první chráněnou krajinnou oblastí a Krkonošský národní park byl zřízen jako první národní park na území České republiky. Ochrana přírody se stala povinností státu a byla uzákoněna v Ústavě ČSSR z roku 1960 (ústavní zákon č. 100/1960 Sb.), jako povinnost státu. V článku 15(2) je napsáno: *„Stát pečuje o zvelebování a všestrannou ochranu přírody a zachování krajinných krás vlasti, aby tím vytvářel stále bohatší zdroje blahobytu lidu a vhodné prostředí, které by prospívalo zdraví pracujících a umožňovalo jejich zotavení“*.⁶

Moderní ochranu přírody a krajiny v Československu založil Rudolf Maximovič. Tento muž byl přírodovědec, pedagog a první generální konzervátor ochrany přírody. Účastnil se přípravných prací na vytvoření „Mezinárodního svazu na ochranu přírody“. Po válkách v jeho práci pokračoval Jaroslav Veselý, který byl prvním ředitelem „Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody.“

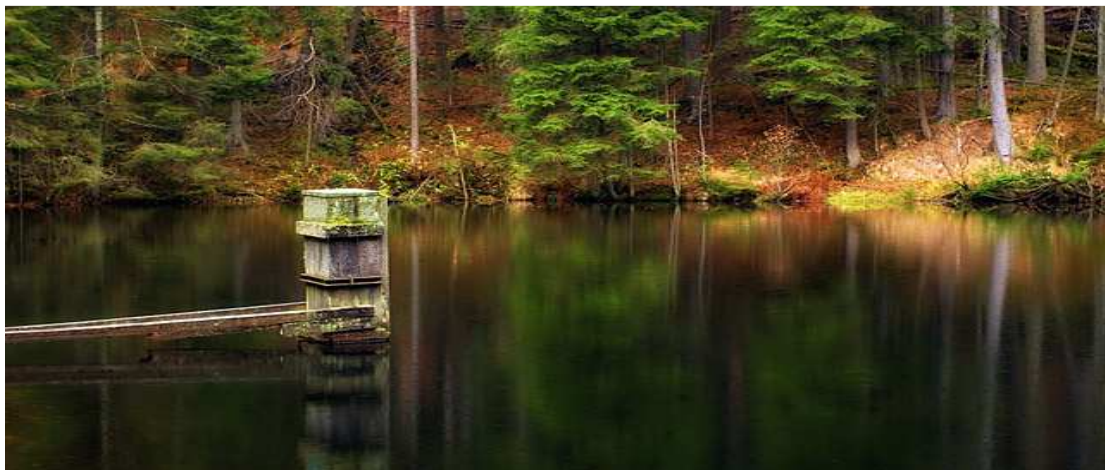
Čeští odborníci i politici, kteří předkládali spoustu návrhů, usilovali na počátku 20. století o samostatný zákon na ochranu přírody. Ale teprve až roku 1956 byl schválen primární zákon o státní ochraně přírody na území současné České republiky,

⁶ Ústava Československé socialistické republiky ze dne 11. července 1960 č. 100 Sb. 2. vyd. Praha: Orbis, 1961, 47 s. Zákony.

a to zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Předmětem byly chráněné přírodní památky a výtvořky, chráněná území a také chráněné druhy rostlin, zkamenělin, nerostů a živočichů. Tento zákon byl významným příspěvkem na ochranu přírody, ale na začátku 70. let 20. století se ukázal jako nedostatečný, protože nebyl schopný zamezit úpadku přírody a krajiny. Také nepočítal s rychlým vývojem přírodních stanovišť a ekosystémů. Poté, co byl vydán první zákon o ochraně přírody, vznikl v roce 1958 v Praze Státní ústav památkové péče a ochrany přírody (dále jen „SÚPPOP“). Tento ústav býval křížencem úřadu bez výkonných kompetencí a ústavu s omezenými eventualitami badatelské činnosti.

Ponurý stav přírody dokazoval, že není dostačující chránit přírodu pouze na určitých územích, ale je nutné ji chránit na území celého státu. Jedním z důvodů velmi špatného stavu přírody a krajiny byl i fakt, že socialistický stát upřednostňoval hospodářské zájmy. Proto bylo roku 1989 přistoupeno ke schválení nové právní modifikace ochrany přírody a krajiny.

Roku 1992 Parlament vytvořil a přijal zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon stále platí. Vychází z principů prevence, prozatímní ostražitosti, udržitelného využívání naturálních zdrojů, sjednocené ochrany apod., také doplňuje stávající konzervační postoje pro ochranu dochovaného přírodního klimatu činným postojem státu i soukromníků. V uplynulých 20 letech bylo v ČR založeno mnoho neziskových organizací zabývajících se životním prostředím a ochrana přírody je největším zájmem u více než 60 % z nich. Jako přílohu PV jsem uvedla historický vývoj ochrany přírody a krajiny v ČR v letech 1800 – 2000.

Obrázek 9: Boubínské jezírko v Boubínském pralese

PRAKTICKÁ ČÁST

3 ČINNOSTI MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

3.1 Aktuální činnosti MŽP

Program „Nová zelená úsporám“

Původně tento program vytvořilo MŽP společně se SFŽP ČR a letos na jaře má v plánu v tomto programu pokračovat. K částce, která je pro letošní rok vyhrazena, budou připočteny finanční prostředky, které se nevyužily v loňském roce. Ministerstvo vyhlásí výzvu a bude doufat, že tato výzva bude nejen pro vlastníky rodinných domů a zároveň bude počítat s výzvou týkající se energetické úspory a zateplování bytových budov. V současné době MŽP spolu s Ministerstvem pro místní rozvoj (dále jen „MMR“) dokončují podmínky pro získání dotací na bytové jednotky proto, aby se „Nová zelená úsporám“ doplňovala s programem vytvořeným MMR, který se týká bytových domů. V červenci loňského roku MŽP zjednodušilo podmínky programu a zlepšilo administrativní podobu žádostí. MŽP tímto programem výrazně snižuje spotřebu energií a šetří peníze domácnostem. Také tvoří nová pracovní místa ve stavebním odvětví a posiluje naši ekonomiku.

Obrázek 10: Logo Státního fondu
životního prostředí ČR

Finanční prostředky na krajské plány odpadového hospodářství

Vláda loni v prosinci schválila nový Plán odpadového hospodářství 2015-2024 (dále jen „POH“ nebo „POH ČR“), který začal platit 1. ledna 2015 (dále jen „OPŽP“), a proto jsou všechny kraje povinny vytvořit krajské plány odpadového hospodářství nejdéle do 18 měsíců od počátku platnosti nového POH ČR. Jelikož pan ministr Brabec chce motivovat kraje ke zpracování těchto plánů a loni slíbil krajům finanční prostředky na jejich vypracování, uvolnil pro ně z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ČR 14 milionů korun, což je pro každý kraj 1 milion korun. Optimální by bylo, kdyby tyto plány začaly platit již do 12 měsíců od začátku platnosti POH ČR, protože jen tak nejlépe splníme

evropské cíle s nakládáním s odpady. To povede ke snížení odpadů na skládkách, k větší recyklaci a hlavně k předcházení vzniku odpadů. POH ČR 2015-2024 je jedním ze zásadních dokumentů pro Evropskou komisi s vazbou na možné financování projektů odpadového hospodářství v novém „Operačním programu Životního prostředí 2014-2020. Kraje musí mít své plány schváleny a jejich závažné části vydané obecně závaznou vyhláškou nejdéle do 29. února 2016. Kraje mohou vypracování svých POH svěřit specializovaným firmám skrz výběrové řízení. Žádost o finanční podporu mohou posílat do 9. března 2015 prostřednictvím pošty, datové služby nebo na podatelně Státního fondu životního prostředí.

Příspěvek 40 milionů na ekologické zpracování autovraků

V letošním roce vyhradí MŽP 40 milionů korun na podporu ekologického zpracování autovraků. O finanční podporu mohou požádat právnické i fyzické osoby, které vlastní oprávnění podnikat v odvětví nakládání s nebezpečnými odpady a drží souhlas k provozování autovrakoviště. Peníze půjdou ze SFŽP a ten také bude přijímat žádosti o příspěvek. Tento program funguje již 6 let a jeho cílem je podpora dalšího využití odpadů vznikajících při zpracování autovraků prostřednictvím autorizovaných zpracovatelů, kteří mají přednostní materiálové využití. Tyto osoby mají povinnost zajistit bezpečné odstranění nevyužitelných zbytků produktů z aut, které po jejich zpracování zbydou. Jelikož v minulých letech tento program nesměřoval k plnění cílů pro recyklaci odpadů z autovraků a materiálové využití, bude se letos vyplácet příspěvek na jednotlivé zpracované výrobky, ale nikoli na celý autovrak. Tyto cíle nařizuje České republice Evropská komise.

Dotace na třídění bioodpadů

Ministr Brabec uvedl, že obce mohou podat žádost o dotace na rozdílné druhy kontejnerů, na vybavení pro sběrné dvory a kompostárny, na šedé nebo hnědé popelnice. Cílem ministerstva je, aby se obcím značně snížily vstupující výlohy spojené se zavedením povinnosti třídít nové komodity, a překazít účtování občanům za třídění bioodpadů do poplatků spojených se svozem odpadů. V současnosti ministerstvo navštěvuje kraje se semináři BIOTOUR 2015. Tyto semináře jsou vyhrazené pro starosty. Na těchto kurzech reprezentanti obcí zjistí, jakou metodu třídění biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen „BRKO“) zvolit ve své obci, jak podat žádost o dotaci a finanční výši investic. Tyto nástroje jsou následkem úspěšného krizového řízení

operačního programu v loňském roce. Z tohoto loňského OPŽP je uvolněno 800 mil. korun na zkvalitnění nakládání s odpady, 500 mil. korun na prioritní osu 3, která se týká opatření v oblasti energetických úspor a zbylých 450 mil. korun na prioritní osu 6, která se týká zlepšování krajiny a přírody.

Vyhláška MŽP se zákazem výkupu kovů za hotovost

Tato vyhláška se týká výkupů všech kovů od fyzických osob za peníze v hotovosti. Vyhláška míří do sbírky. Konečné znění této vyhlášky podepsal ministr Brabec 30. ledna 2015 a účinná bude již od 1. března 2015. Nákupčí mohou za výkup kovů zaplatit pouze formou převodu peněz na účet nebo skrze složenku. Ministerstvo tím chce zabránit krádežím kovů a růstu tohoto kriminálního segmentu na našem území. MŽP zpracovává pro vládu kompletní materiál, který zmapuje všechny výkupy sběrných surovin v ČR. Doporučí zde, aby vláda přijala opatření, která zesílí boj s tímto druhem kriminality. Významným problémem je vysoký počet sběrů na území ČR, který je na jednoho občana nejvyšší v celé Evropě. Není možné na všechny dohlížet, a proto jedním z návrhů je přístřeší podmínek k získání licence. Tyto podmínky by mohly obsahovat např. i zavedení kamerového systému. Ministr Brabec uvedl, že spolu s těmito materiály předloží do konce února návrh na vznik tzv. "malé kobry", což bude speciální mezirezortní tým, který bude působit při České inspekci životního prostředí. Tento tým se bude zaměřovat jen na potírání kriminality, která je spojena s výkupem kovů.

Poslanecká sněmovna odsouhlasila 2 klíčové novely zákona

Jde o novelu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu a o novelu zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (dále pouze „EIA“). Poté, co novely Poslanecká sněmovna České republiky odsouhlasila, jsou tyto návrhy na cestě k prezidentovi země. Trvalo 10 let, než zákon o EIA přestala kritizovat Evropská komise. Ani jedna z předešlých vlád nedokázala podat takový návrh, který by měl podporu úplné vládní koalice. Teď ministerstvo našlo dobré řešení novely a prosadilo ho v rámci vlády, Evropské komise, Sněmovny a Senátu, který souhlasí s konečnou formou zákona. Ministr Brabec nyní věří, že Evropská komise ustoupí od řízení o porušení smlouvy EU, které je už zahájené a pro Českou republiku je hrozbou. Znamenalo by to totiž zastavení financování dopravních staveb z Evropských fondů.

12 milionů na podporu environmentální osvěty, biodiverzity a životního prostředí měst a obcí

Každý rok MŽP zpracuje „Program na podporu projektů nestátních neziskových organizací“. Letos ministerstvo obdrželo 200 žádostí a porota, která byla složená z expertů z MMR, Ministerstva pro školství, mládež a tělovýchovu, Ministerstva zemědělství, zástupců rezortních organizací MŽP a zástupců krajských úřadů, vybrala jen 74. Díky těmto dotacím použije odbor finančních a dobrovolných nástrojů 12 milionů na podporu projektů na styk dětí (ať už předškolních či školních) s živou přírodou, na regeneraci neudržovaných mokřadů, na prevenci plýtvání potravin, na informování o třídění odpadů. Devět projektů je zaměřených na ochranu biologické rozmanitosti a přírody, dvacet tři na životní prostředí měst a obcí a čtyřicet dva na informovanost o životním prostředí. Budou zvyšovat vědomost o environmentálních problémech dnešního světa, jako jsou např. mrhání potravin a nakládání s odpady. Nejméně 30% musí být financováno z jiných zdrojů, než je ministerský rozpočet. MŽP přitom může maximálně přispět 200 000 Kč na jeden projekt.

Výzva pro příjem žádostí do Programu péče o krajinu

MŽP a AOPK ČR vyhlásily výzvu pro přijímání žádostí do „Programu péče o krajinu“, „Podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí“ a „Podprogramu pro zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy“. Tímto programem je zabezpečen malý managementu a jiná drobná neinvestiční jednoletá opatření. Program je důležitým prostředkem pro péči o poraněné a handicapované živočichy s cílem vrátit je do zpět do přírody a pečovat o stálé handicapy.

Slíbený program na odstranění ekohavárií a černých skládek

ČIŽP zmapovala místa s černými skládkami a nelegální sklady odpadů ohrožujících životní prostředí a zdraví občanů. Výsledky ČIŽP předala MŽP a ministerstvo spolu se SFŽP uvolnili 100 milionů korun na odstranění těchto míst a sanaci. O tyto finanční prostředky mohou požádat města, kraje či obce s rozšířenou působností. MŽP spolu se SFŽP otevřeli 1. výzvu pro podání žádostí v Národním programu Životního prostředí. MŽP vytvořilo tento program na podporu opatření, na které nelze poskytnout finance z OPŽP, Nové zelené úsporám či z jiných programů, které ministerstvo vytvořilo. Záměrem programu je vycházet z priorit Státní politiky životního prostředí 2012-2020. Zaměřuje se na odstranění a rekultivace černých skládek a na řešení starých ekologických

zátěží na místech, kde to krajům, městům a obcím nešlo odstranit legálními prostředky, protože majitelé či provozovatelé sanaci nezajistili ani poté, co obdrželi mnoho výzev na zajištění náprav nebo pokut od ČIŽP. Tato výzva dá správním orgánům možnost uhradit náklady vzniklé odstraněním skládek s urgentním rizikem pro zdraví občanů a životní prostředí. Výzva probíhá ve dvou kolech, kdy v prvním kole musí žadatel do 14. května 2015 podat na SFŽP ČR projektový námět v tištěné a elektronické formě na CD. O dotace mohou požádat jen žadatelé, kteří při podání projektového námětu předloží přílohy, které dokazují, že žadatelé dlouhodobě a opětovně vyvíjeli snahu o odstranění těchto míst. Další podmínkou je, že žadatel musí poskytnutý příspěvek požadovat po majiteli nebo provozovateli, který za to zodpovídá.

Program na rozvoj pro obce v národních parcích

MŽP otevřelo program pro správy národních parků a obce, který podpoří rozvoj infrastruktury, ekologickou dopravu, environmentální vzdělání a další. Žadatelé mohou odevzdat žádost SFŽP poštou nebo osobně na podatelně do 30. září 2015, a to v tištěné nebo elektronické formě na CD. Ministr Brabec uvedl, že rozvoj obcí v národních parcích je důležitý pro rozkvět šetrného turismu a posílení zaměstnanosti v regionu. Proto je tento program orientovaný na rozvoj obcí, které leží na území národních parků. Tento program běží již od roku 2010 a MŽP do něho investovala už 180 milionů Kč. Letos Ministerstvo spolu se SFŽP uvolnilo dalších 50 milionů Kč. Jelikož o tyto dotace bude zřejmě velký zájem, tak by zájemci o ně neměli dlouho vyčkávat.

Vznik nového středoevropského sdružení chráněných území

Členové celoevropské asociace chráněných území The EUROPARC Federation z 6 zemí střední a východní Evropy se setkali na Šumavě, kde spolu založili novou sekci Federace – EUROPARC Central and Eastern Europe. Nová sekce vzniká na základě iniciativy AOPK ČR a všech 4 českých národních parků. Ve dnech 17. – 19. března se na železnorudském ustavujícím zasedání sejdou zástupci členských institucí z České republiky, Polska, Maďarska, Slovenska, Rumunska a Slovinska a také zástupci chráněných území. Na tomto zasedání budou řešit vznik nové již zmíněné sekce. Budou zde také řešit stanovy vznikající sekce a také to, kdo první 3 roky sekci povede. Dle prozatímních jednání to vypadá, že první prezidentskou zemí EUROPARC Central and Eastern Europe se stane Česká republika, která ji povede do roku 2017. Tato sekce vzniká jako neformální sdružení členů EUROPARC Federation, tudíž se jedná o strukturu bez zaměstnanců, rozpočtu

nebo vlastní právní subjektivity. Vznikem této sekce končí dosavadní česká sekce EUROPARC. Federace EUROPARC je celoevropská organizace, která sdružuje již od roku 1973 chráněná území z celé Evropy. V současnosti má federace 360 členů z 36 evropských zemí.

Investování do likvidace ekozátěží v bývalém vojenském prostoru Ralsko

Ministr Brabec uvedl, že z důvodu druhé návštěvy tohoto areálu během půl roku, je tento prostor z pohledu MŽP velmi důležitý. Na počátku 90. let minulého století v tomto areálu zůstalo po Sovětské armádě mnoho ekologických zátěží, jejichž likvidace se od té doby po současnost už vyšplhala na skoro půl miliardy korun. Nejdůležitější sanační práce byly dokončeny v loňském roce. Dnes už zbývá jen postsanační monitoring cca 3 desítek vrtů. Tento monitoring by měl trvat cca 2 roky. Také se musí řešit, co udělat s budovami po sovětských vojácích, protože většina z nich je v havarijním stavu. Bude na to třeba ještě spousta peněz i času. Na dořešení těchto starých ekologických škod mohou zájemci požádat o dotace z evropských fondů. Ministr Brabec uvedl, že letos uvolní na sanaci těchto škod stovky milionů korun. Pokud se MŽP povede odstranit zničené budovy v tomto areálu a další problémy po Sovětské armádě, bude MŽP podporovat Ralsko jako geopark a bude usilovat o to, aby z něho vznikl tzv. národní geopark.

Nové kotlíkové dotace

Nové kotlíkové dotace budou financovány z evropských fondů a odstartují již letos. V současnosti MŽP dokončuje jednání se všemi kraji, které budou tyto dotace administrovat. Evropská komise tyto dotace (i na kotlíky na uhlí) slíbila letos v březnu, a to po několika měsících vyjednávání. Bude vyměněno cca 80 tisíc neekologických kotlů za kotle s nízkými emisemi za 9 miliard korun OPŽP 2014 - 2020. Podmínky financování a administrace se stále dokončují, ale už víme, že dotace na nový kotlík bude v rozmezí 60 – 85%. V regionech, kde je nejhorší kvalita ovzduší, získají zájemci o dotace vyšší finanční podporu. O kotlíkové dotace je velký zájem. Jelikož má MŽP novou strategii, jak zlepšit ovzduší, ministr životního prostředí představil pracovní skupině návrh novely zákona o ovzduší. Tato novely by umožnila úřední kontroly domácích kotlů přímo v domácnostech. MŽP předloží novelu zákona vládě letos v létě. Ministr Brabec také upozornil, že od roku 2022 už lidé nebudou moci používat kotle 1. a 2. emisní třídy.

Výzva pro nominace do soutěže největší osobnosti ochrany životního prostředí

Cílem soutěže Programu OSN pro životní prostředí The Champions of the Earth je ocenit výjimečné osoby za skutky, které vedly ke zlepšení životního prostředí. Tato soutěž je pouze pro hrdiny (hrdinky) nebo vizionáře (vizionářky), kteří jsou aktivní v pozitivní a viditelné změně v ochraně životního prostředí. Soutěž byla poprvé vyhlášena roku 2005. Soutěž se skládá ze 4 kategorií, kterými jsou Pokrokové firmy, Vizionářští politici, Významní jednotlivci na poli občanských aktivit a Vědci. Letos je soutěž vyhlášena pod názvem Time for Global Action for People and Planet. Vyhlášení vítězů bude v průběhu zářijového summitu post-2015 v New Yorku. Ministerstvo přijímá nominace kandidátů do 26. 4. 2015.

3.2 Program MŽP předcházení vzniku odpadů ČR

Tento program je momentálně jednou z nejdůležitějších činností MŽP. MŽP informovalo vládu České republiky o stavu realizace programu v prosinci 2013. Návrh Programu postoupil MŽP skrze Stálé zastoupení ČR při EU Evropské komisi v lednu 2014. V říjnu 2014 „Program předcházení vzniku odpadů v ČR“ nabylo platnosti. Tento program ministerstvo vytvořilo, protože to směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech nařídila všem členským státům EU, a to do 12. 12. 2013 a na základě z. č. 185/2001 Sb., o odpadech. Jelikož byla pro Evropskou komisi důležitá kvalita přípravy těchto programů, tak sestavila v roce 2012 příručku, aby státy věděly, jak mají postupovat při tvoření programu.

Jde o prevenci v odpadovém hospodářství. Toto předcházení má směřovat ke snížení vznikajících odpadů nebo jejich vážných vlastností, protože mají záporný dopad na zdravotní stav obyvatel, živočichů a celé životní prostředí.

Dle směrnice mohou být „Programy předcházení vzniku odpadů“ součástí politik v odvětví životního prostředí, v plánu pro pracování s odpady nebo mohou být vytvořeny samostatně. V naší legislativě bylo novelou zákona 154/2010 Sb., o odpadech ukotveno vypracování programu opatření též do „Plánu odpadového hospodářství ČR“. Jelikož bude nový POH ČR připravován a bude účinný až v roce 2015 a ministerstvo by nestihlo stanovené datum, přistoupilo k vypracování samostatného dokumentu. Výstupy z návrhové části tohoto programu se budou odrážet v novém POH ČR. Na vytvoření tohoto programu mělo velký podíl jednání MŽP s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Hospodářskou

komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR a Institutem pro udržitelný rozvoj měst a obcí o.p.s.

Program předcházení vzniku odpadů se skládá z analytické a návrhové části.

- **Analytická část** - Popisuje se zde legislativa a strategický rámec, základní situace v plnění opatření a kroků, které souvisí s problémem předcházení vzniku odpadů. Také zde najdeme vytvořenou primární analýzu situace u stanovených toků odpadů, u nichž byla identifikována potřeba zpracování předcházení vzniku odpadů do individuálních kapitol a subkapitol.
- **Návrhová část** - V této části nalezneme určené cíle a postupy k jejich plnění. Návrhy opatření vyplývají z analýzy odpadových toků a z analýzy stávajících opatření. Návrhy jsou vypracované v souladu s novým OPŽP 2014-2020. Do úvahy jsou vzaty i strategické písemnosti, POH ČR či Politika druhotných surovin, též trendy rozvoje odpadového hospodářství na stupni Evropské unie a uskutečňování ochranných opatření v zahraničí. Opatření jsou rozdělena do individuálních bloků.

Program je také rozdělen do 8 kapitol:

- Úvod
- Strategický a právní rámec předcházení vzniku odpadů na úrovni ČR a EU
- Analýza existujících nástrojů předcházení vzniku odpadů
- Analýza vybraných odpadových toků
- Cíle
- Opatření
- Indikátory
- Závěr

Podle příručky Evropské komise by cílem tohoto programu měla být stabilizace produkce odpadů a poté snížení jeho množství. Bohužel problematika s odpady doposud není dostatečně analyticky a metodicky pokryta, bude potřeba v první fázi vytvořit materiály tohoto typu. Teprve poté je možné lépe vyhodnotit a orientovat následující aktivity. Pro cíle tohoto programu jsou důležité dobrovolné dohody ale hlavně doplnění legislativních opatření.

Díky novému OPŽP 2014 – 2020 je možné čekat finanční podporu, a to na dílčí cíl č. 1 a č. 4. Program má celkem 13 dílčích cílů:

- Po celou dobu realizace tohoto programu zabezpečit kompletní informační podporu o této problematice do školních osnov, výzkumných programů a osvětových, výchovných a vzdělávacích aktivit, které souvisejí s ochranou a tvorbou životního prostředí.
- Zabezpečit účinné zapojení státní správy na všech úrovních do problematiky předcházení vzniku odpadů s úmyslem postupujícího snižování množství odpadů při vykonávání státní správy.
- Vytvoření podmínek a nastavení motivačních prvků pro minimalizování energetických a surovinových zdrojů ve výrobních oborech a maximalizování využití druhotných surovin ve spojitosti s dalšími strategickými dokumenty, jako např. Surovinová politika ČR, Politika druhotných surovin ČR a v kontinuitě na POH ČR.
- Podpora prostřednictvím dostupných prostředků zavádění nízkoodpadových a inovativních technologií, které šetří vstupující suroviny a materiály a podpora výrobní a průmyslové sféry s úsilím optimalizovat procesy řízení výroby z hlediska splnění cílů Programu.
- Propagovat, podporovat a dostatečně informovat o přístupných dobrovolných nástrojích.
- Ve spojitosti s individuálními cíli Programu, cíli ostatních programů, politik životního prostředí a s nároky orgánů Evropské unie zabezpečit vhodné legislativní prostředí pro realizaci Programu.
- Maximálně se věnovat odpadům z potravin a vytvořit podmínky pro postupné minimalizování odpadů na všech stupních potravinového cyklu.
- Zhotovit podmínky pro stabilizaci produkce individuálních složek komunálního odpadu a k následnému minimalizování na všech stupních veřejné správy a občanů.
- Ve spolupráci s ostatními strategickými dokumenty zhotovit podmínky pro stabilizaci produkce nebezpečných odpadů, textilních odpadů, demoličních a stavebních odpadů a odpadů z produktových směrnic s vyhlídkou reálného minimalizování jejich produkce v následujících letech.
- Podpora využívání servisních a dobročinných institucí a organizací s úmyslem prodloužení životnosti a opakovaného používání výrobků a materiálů.
- Zvýšení aktivní úlohy výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v odvětví podpory tohoto programu.

- Zvýšení účinnosti prosazování problematiky předcházení vzniku odpadů v aktivitách a činnostech kolektivních systémů a systémů zpětně odebíraných výrobků.
- Zajištění realizace nezbytných analytických podkladů a hodnotících prostředků s úmyslem vyhodnocení působnosti Programu a posuzování dosažených pokroků jednotlivých prevenčních opatření a cílů.

3.2.1 Vznik odpadů v ČR

V současné době jsou velmi závažným a dosti rozšířeným celosvětovým problémem odpady, jejich sběr, třídění, shromažďování a odstraňování. Největší problém tvoří skládky, které znečišťují nejen ovzduší, ale i půdu a spodní vody. Tím pádem jsou ohroženi vodní živočichové v řekách, potocích apod., lidé čerpající tuto vodu ze svých studen a zvěř napájající se znečištěnou a kontaminovanou vodou.

Proto už spousta měst i obcí zakročily a skládky zrušily a zakázaly je znovu provozovat a vytvářet. Existuje i nařízení vlády a zákon o odpadech. Ale lidé i tak stále zakládají tzv. „černé skládky“. Podle mého názoru je opravdu špatné, že mezi námi existují osoby, kterým nezáleží na životním prostředí a bez jakýchkoli výčitek svědomí prostředí znečišťují tím, že dále zakládají různé nepovolené skládky. Pak za ně nepřevzou zodpovědnost a chovají se, jako by je nevytvořili. Ba naopak si hrají na pokrytce a říkají: „Jak to může někdo udělat?, Jak může být někdo tak nezodpovědný a neohleduplný?“ apod.

V současné době je na území ČR ještě mnoho skládek z dob komunismu. Ministerstvo by mělo více tlačit na kraje a obce, aby tyto skládky rekultivovaly, což obec, ve které žijí, již dávno udělala a dnes je toto místo zastavěné domky. Je potřeba všechny tyto skládky celkově odstranit a na vzniklé čisté plochy navézt novou nekontaminovanou půdu, která dále nebude znečišťovat prostředí, půdu a vodní toky.

Způsob života, mravní a morální zásady jsou v každém jedinci zakotvené již odmala. Už od raného věku bychom měli být vychováni rodinou nebo školou, případně vedeni k třídění odpadů nebo k jakýmkoli jiným způsobům, jak zlepšit životní prostředí. U mnohých rodin to tak není. Někteří občané, které nezajímá zdravé životní prostředí a ani třídění odpadů, pak své děti v tomto duchu nevychoávají. Najdou se i případy, kdy se dítě ve škole naučí, že se odpad musí třídit, že o životní prostředí se musí pečovat.

Chce to dělat, ale když přijde domů, kde hodlá staré a špatné návyky rodiny změnit, narazí a návyky nezmění, protože rodina se ekologicky nechová.

Ministerstvo se sice snaží různými zákony, vyhláškami a nařízeními mít pod kontrolou ochranu životního prostředí, přírody a krajiny, ale domnívám se však, že je jeho postoj spíše flegmatický. Ministerstvo vydá nějaký zákon, ale už moc nedbá na tom, zda ho občané, kraje a obce dodržují. Mělo by se více angažovat, přitvrdit v postizích a kraje a obce více nutit ke krokům přispívajícím k zachování nebo ke zlepšení stavu životního prostředí, krajiny a přírody. Mělo by více motivovat každického občana v zemi, protože pokud občané nebudou chtít a ministerstvo nevyvine víc síly proto, aby je donutilo ekologicky jednat, tak se stav přírody, krajiny a životního prostředí nikdy nezlepší, ba naopak to může dopadnout hůř, což se pak odrazí na našem zdraví. Dovoluji si říct, že se může stát, že budeme umírat v nízkém věku, budeme trpět různými nemocemi a chorobami, jako tomu bylo kdysi ve středověku.

Proto si myslím, že je dobře, když EU zakročila a z důvodu sjednocení členských států a hlavně kvůli zlepšení stavu životního prostředí nařídila těmto státům, aby vytvořily „Program zamezení vzniku odpadů v zemi“. Po vytvoření tohoto programu by se jím měly řídit nejen kraje, ale i města a obce a prostředí by se mělo postupně zlepšovat. Uvidíme, jak se k tomu tyto orgány postaví

Nejzávažnější druhy odpadů:

Odpady z domácností - komunální odpady, odpadní oleje, odpadní baterie, autobaterie, stavební a demoliční odpady, zářivky, pneumatiky, elektro šrot

Odpady z průmyslu - kaly z čistíren odpadních vod, odpady z azbestu, autovlaky, odpady nebezpečných látek, autobaterie, stavební a demoliční odpady, zářivky, pneumatiky, elektro šrot, zdravotnické odpady.

3.2.2 Analýzy činností MŽP

K analýzám nejsou vybrány všechny činnosti, ale jen některé z nich. Jako první metoda analýzy je použita SWOT analýza. Druhou metodou analýzy je WHAT IF = CO, KDYBY.

SWOT analýza

Tato analýza je univerzální analytickou technikou zabývající se zhodnocením vnitřních a vnějších faktorů, kterými je ovlivněna úspěšnost určitého záměru.

Tabulka 6: Vybrané činnosti MŽP

ČINNOSTI MŽP
1. nová zelená úsporám
2. finanční prostředky na krajské plány odpadového hospodářství
3. příspěvek na ekologické zpracování autovraků
4. dotace na třídění bioodpadů
5. vyhláška MŽP se zákazem výkupu kovů za hotovost
6. program na předcházení vzniku odpadů

Tabulka 7: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
1. posílení ekonomiky nová pracovní místa	1. čekání na schválení žádosti
2. finanční motivace krajů	2. vytvoření krajských plánů nebu včas
3. podpora dalšího využití odpadů ze zpracovaných autovraků nařízeno evropskou komisí	3. nevyplácení příspěvků na celý autovrak, ale jen na jednotlivé zpracované výrobky
4. dotace na různé kontejnery, vybavení sběrných dvorů a kompostáren	4. návštěva krajů se seminářem BIOTOUR 2015
5. boj s kriminalitou zakročení proti krádežím kovů přiosvětlení podmínek pro získání licence	5. zákaz výkupu za hotové
6. nařízeno evropským parlamentem a Radou směřuje ke snížení vzniku odpadů	6. málo času na vytvoření programu
Příležitosti	Hrozby
1. snížení spotřeby domácností šetření peněz domácností	1. ministerstvo neschválí žádost
2. snížení odpadů na skládkách	2. nesplnění evropských cílů s nakládáním s odpady
3. finanční podpora	3. autorizovaní zpracovatelé nezajistí bezpečné odstranění nevyužitelných odpadů
4. snížení vstupujících výloh obcí na povinnost třídění nových komodit	4. ministerstvo neschválí žádost
5. snížení výkupů železa od zlodějů	5. malé sběrné dvory se můžou bourit
6. zlepšení životního prostředí	6. nedodržení navržených opatření ze strany krajů a obcí

Analýza WHAT IF

Analýza WHAT IF je aplikovaná jen na činnosti č. 1, č. 2, č. 5 a č. 6, protože tyto činnosti vyšly podle SWOT analýzy jako nejlepší možnosti pro zlepšení životního prostředí a pro ochranu krajiny a přírody.

1. Co když MŽP neschválí žádosti? To nastane, když už jsou rozděleny veškeré finanční prostředky na tyto žádosti uvolněné. **Doporučení:** Žadatel musí rok počkat a zkusit svou žádost podat znovu. Žádost by měl podat co nejdříve od vyhlášení výzvy.

2. Co kdyby kraje nestihly do 18 měsíců od počátku platnosti nového POH ČR vytvořit svůj krajský POH? Poté MŽP zakročí a bude s kraji individuálně jednat. Kraje se

vyjádří, proč plány nestihly vytvořit a dokončit. Dále je možné, že jim bude uloženo ministerstvem nějaké penále. **Doporučení:** Doporučuji jim, aby své plány vytvořily a odevzdaly co nejdříve.

5. Co kdyby se touto vyhláškou nesnížil počet krádeží železa a jejich následný výkup? MŽP přiostrší opatření proti těmto krádežím a výkupům ještě víc. Také je možné, že by některé sběrné dvory mohly dostat pokutu a zákaz provozu činnosti. **Doporučení:** Sběrné dvory by měly dodržovat tuto vyhlášku a v podezřelých případech by měly kontaktovat např. policii ČR.

6. Co když MŽP nebude dbát, zda kraje či obce dodržují opatření navrhnuta v programu? Může se stát, že nedojde ke snížení vzniku odpadů a nedodrží se cíle Evropského parlamentu a Rady, to může vést k uložení sankcí státu. **Doporučení:** MŽP by se mělo více angažovat a dohlížet na kraje a obce, zda tato opatření dodržují.

4 OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA PARDUBICKÉHO KRAJE č. 1/2004; OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA OBCE SVRATOUCH č. 1/2012, PROGRAM NA OBNOVU VENKOVA

Obě vyhlášky vznikly na základě nařízení MŽP formou POH ČR. Myslím si, že kdyby MŽP nezasáhlo, mnoho krajů, měst a obcí by ani tato opatření proti odpadům neučinilo.

4.1 Obecně závazná vyhláška Pardubického kraje č. 1/2004, kterou se vyhlašuje závazná část plánu odpadového hospodářství Pardubického kraje

Tato vyhláška vznikla 29. dubna 2004. Vyhláška obsahuje závaznou část plánu odpadového hospodářství Pardubického kraje. Zastupitelstvo Pardubického kraje vydalo tuto vyhlášku v souladu s § 6 a § 8 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, a na základě § 43 odst. 11 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ode dne účinnosti vyhlášky, tj. od 1. července 2004, bude závazná část platná 10 let. Vyhláška stanovuje:

- zásady pro vytváření jednotné a přiměřené sítě zařízení k nakládání s odpady
- podíl recyklovaných odpadů a podíl odpadů ukládaných na skládku
- omezování jejich množství a nebezpečných vlastností
- zásady pro nakládání s komunálními a nebezpečnými odpady
- opatření k předcházení vzniku odpadů
- zásady pro nakládání s vybranými odpady podle části čtvrté zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

Závazná část řešení plánu odpadového hospodářství Pardubického kraje

Jako podklad pro vypracování tohoto plánu sloužil „Plán odpadového hospodářství ČR“. POH ČR je závazným podkladem pro rozhodovací činnosti všech správních úřadů, obcí a krajů v odvětví odpadového hospodářství. I závazná část řešení POH PK je též závazným podkladem pro rozhodovací činnosti všech správních úřadů, obcí a krajů v odvětví odpadového hospodářství. Členění kapitol této závazné části je stejný jako členění u POH ČR. Co se týče obsahu, závazná část je rozšířená o kapitoly, které korespondují se schválenou „Konceptí odpadového hospodářství Pardubického kraje“. Při vypracování

závazné části rozdělilo zastupitelstvo vnitřní strukturu kapitol na tyto části: legislativní opora, strategické cíle, opatření. V této části nalezneme tyto dílčí části, které vyhláška řeší:

- Opatření k předcházení vzniku odpadů, omezení jejich množství a nebezpečných vlastností odpadů - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.
- Zásady pro nakládání s komunálními odpady - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a zákon č. 477/2001 Sb., o obalech.
- Zásady pro nakládání s nebezpečnými odpady - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- Zásady pro nakládání s vybranými odpady:
 1. Odpady s obsahem PCB - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.
 2. Odpadní oleje - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.
 3. Odpadní baterie a akumulátory - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
 - zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 71/2000 Sb.
 - nařízení vlády č. 173/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů podmínky pro uvádění výrobků na trh zahrnující postupy a úkony, které musí být splněny při posuzování shody (§ 12 odst. 4)
 4. Kaly z čistíren odpadních vod - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
 5. Odpady z azbestu - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
 6. Autovraky - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
 - zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.
 7. Stavební a demoliční odpady - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.
 8. Zářivky - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.
 9. Pneumatiky - zákon č. 185/2001., o odpadech.
 10. Elektrošrot - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.

směrnice EPaR 2002/96/ES o odpadních elektronických a elektrických zařízeních (dále pouze „OEEZ“)

Pozn.: OEEZ z privátních domácností rozumíme OEEZ pocházející nejen z privátních domácností, ale i z průmyslových, institucionálních, živnostenských a jiných zdrojů, které se podobají svou velikostí a charakterem privátním domácnostem.

11. Zdravotnické odpady – zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.

zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

- Zásady pro vytváření jednotné a přiměřené sítě zařízení k nakládání s odpady: zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech.
- Podíl využívaných odpadů - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- Podíl odpadů ukládaných na skládku - zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- Staré zátěže území a odpadové hospodářství kraje v mimořádných situacích - zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

4.2 Obecně závazná vyhláška č. 1/2012, o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Tuto vyhlášku schválilo zastupitelstvo obce Svatouch 22. 11. 2012 a obec ji poté vydala, ale účinnosti nabyla 1. 1. 2013. Vyhláškou se ruší předchozí vyhláška č. 6/2012, o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

Vyhláškou je zaveden lokální poplatek za provoz tohoto systému a řízení o poplatcích má na starosti obecní úřad. Vyhláška určuje, kdo je povinen platit poplatek. Poplatek platí fyzická osoba, která má v této obci trvalé bydliště. Dále vymezuje ohlašovací povinnosti poplatníka, které se týkají vzniku nebo zániku poplatkové povinnosti. Je zde stanovena sazba poplatku, splatnost poplatku, osvobození a úlevy, navýšení poplatku a odpovědnost za zaplacení poplatku.

Obec zajistila řešení odpadů tím, že podepsala smlouvu s firmou Technické služby Hlinsko s.r.o. Tato firma zajišťuje svoz a likvidaci odpadů. Obec má také podepsanou smlouvu se společností EKO-KOM. Na základě hojnosti svezeného odpadu a hustotě sítě individuálních komodit vyplácí obci za třídění odpadů jisté odměny. Z toho vyplývá, že záleží jen na občanech mé obce, jak moc jako komunita přispějeme k ochraně životního prostředí a k ušetření nákladů vynaložených na odpadové hospodářství.

4.3 Program obnovy venkova pro obec Svratouch

Obec se nachází na hranicích Pardubického kraje s krajem Vysočina. Je to malá obec o počtu 898 obyvatel.

Tímto programem chce obec postupně odstranit následky vyliďňování obce. Chce zajistit rozvoj obce, obnovit dřívější význam této „vesnice“ a zlepšit životní podmínky pro občany. Proto do základních cílů zařadila:

- Akce v oblasti kulturní, osvětové a společenské
- Akce k rozvoji hospodářství obce
- Akce k zachování, obnově a rozvoji venkovské zástavby
- Akce k úpravě veřejných prostranství, občanské vybavenosti a technické infrastruktury

Program vychází z nového územního plánu Obce Svratouch, který je platný již od roku 2009. Jedná se o otevřený dokument, který se může postupně doplňovat, aktualizovat a upravovat. Přednosti a sled realizace individuálních akcí budou vymezeny podle současných potřeb obce s přihlédnutím na jejich finanční zabezpečení v individuálních letech.

Obrázek 11: Základní škola v obci Svratouch

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo, abych zjistila určité informace o MŽP, o jeho činnostech, poslání a legislativě, kterou se musí řídit. Myslím, že se mi mé snažení celkem podařilo. Při zjišťování faktů pro mou práci jsem se setkala i s neochotou pracovníků MŽP, kteří nebyli po telefonu příliš sdílní. Podle mého názoru je to pro ně negativní vizitka. Také mi vadilo, že doposud je možné pracovat jen se statistikami z roku 2013, protože stále nejsou zveřejněny statistické údaje z loňského roku. Díky této práci jsem jako laik mohla posoudit stav životního prostředí v bývalém Československu a v současné České republice. I když byl dříve o mnoho horší, ani dnes vše není v pořádku a stále se musíme této problematice věnovat. Seznámila jsem se i s historií ochrany přírody a krajiny v naší zemi a zjistila jsem, jak postupně již od středověku vznikaly podklady pro tuto ochranu, přes první právní předpisy z období 12. - 14. století, přes romantismus v 19. století až po moderní právní předpisy na ochranu přírody z počátku 20. století.

V praktické části jsem se zaměřila na činnosti MŽP a nejdůležitější z nich jsem rozepsala více. Nejvíce prostoru jsem věnovala činnosti, kterou je „Program předcházení vzniku odpadů v ČR“. Jak už se zmiňuji v textu, vypracování tohoto dokumentu nařídila směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98 ES o odpadech. EU tím chce sjednotit členské státy a zlepšit stav životního prostředí. Díky této práci vím, že MŽP spolupracuje s dalšími orgány státní správy a jinými institucemi – s Ministerstvem pro místní rozvoj, se Státním fondem životního prostředí, s Českou inspekcí životního prostředí a také s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy apod.

Myslím si však, že je neuskutečnitelné, aby každý členský stát měl schopnost nastolit prevenční postupy pro veškeré typy odpadů a na všech úrovních. A proto bude jistě dost obtížné docílit reálného poklesu v tvorbě všech odpadů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Legislativa

- [1] Česká Republika. Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 24. ledna. 1997, částka 6, s. 128 – 136. [cit. 2014-12-18]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [2] Česká Republika. Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 13. května. 1998, částka 42, s. 5442 – 5446. [cit. 2014-08-29]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [3] Česká Republika. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 11. května. 1999, částka 39, s. 2578 – 2582. [cit. 2014-11-19]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [4] Česká Republika. Zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhláší Národní park České Švýcarsko a mění se zákon č.114/1992, o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 01. července 1999, částka 54, s. 3067 – 3069. [cit. 2014-07-27]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [5] Česká Republika. Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 05. dubna 2000, částka 35, s. 1612 – 1616. [cit. 2014-07-26]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [6] Česká Republika. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 15. května. 2001, částka 71, s. 4074 - 4114. [cit. 2014-12-20]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [7] Česká Republika. Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 04. prosince. 2001, částka 172,

- s. 9948 - 9969. [cit. 2014-12-23]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [8] Česká Republika. Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 18. dubna 2003, částka 61, s. 3382 – 3390. [cit. 2014-07-27]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [9] Česká Republika. Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy). In: *Sbírka zákonů České Republiky* [online]. 10. února 2004, částka 32, s. 1523 – 1541. [cit. 2014-07-25]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [10] Československá socialistická Republika. Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické Republiky. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické Republiky* [online]. 08. ledna. 1969, částka 1, s. 16 – 19. [cit. 2014-12-08]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [11] Česká a Slovenská federativní Republika. Zákon České národní rady č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní Republiky* [online]. 19. června. 1991, částka 51, s. 1179 – 1180. [cit. 2014-07-31]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [12] Česká a Slovenská federativní Republika. Zákon České národní rady č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České Republiky. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní Republiky* [online]. 10. září 1991, částka 74, s. 1785 – 178. [cit. 2014-07-25]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [13] Česká a Slovenská federativní Republika. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní Republiky* [online]. 05. prosince 1991, částka 4, s. 81 - 89. [cit. 2014-08-07]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

- [14] Česká a Slovenská federativní Republika. Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní Republiky* [online]. 19. února 1992, částka 28, s. 666 – 692. [cit. 2014-07-26]. Po vložení čísla předpisu dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Bibliografie

- [15] *Ústava Československé socialistické republiky ze dne 11. července 1960 č. 100/1960 Sb. 2. vyd.* Praha: Orbis, 1961, 47 s. Zákony. [cit. 2015-03-23].
- [16] KOLÁŘ, Filip. *Ochrana přírody z pohledu biologa: proč a jak chránit českou přírodu*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Dokořán, 2012, 213 s., 16 s. obr. příl. ISBN 978-80-7363-414-8. [cit. 2014-08-07]
- [17] MACHAR, Ivo a Linda DROBILOVÁ. *Ochrana přírody a krajiny v České republice: vybrané aktuální problémy a možnosti jejich řešení*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 2 sv. (416 s., s. 421-853). ISBN 978-80-244-3041-6.
- [18] PRIMACK, Richard B. *Biologické principy ochrany přírody*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 349 s. ISBN 80-7178-552-0.
- [19] REMTOVÁ, Květa. *Výkladový slovník základních pojmů z oblasti udržitelného rozvoje*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2009, 66 s., ISBN 978-80-7212-506-7.
- [20] *ÚZ č. 1042 Životní prostředí*. Ostrava: Sagit, 2014, 672 s. ISBN 978-80-7488-068-1. [cit. 2014-08-10]
- [21] *ÚZ č. 1075 Ústava ČR, Listina základních práv a svobod*. Ostrava: Sagit, 2015, 256 s. ISBN 978-80-7488-103-9. [cit. 2014-08-07]

Internetové stránky

- [22] Česká inspekce životního prostředí: Česká inspekce životního prostředí. *Česká inspekce životního prostředí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/CIZP/O-nas>
- [23] Česká inspekce životního prostředí: Přehled činnosti ČIŽP a přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí. *Česká inspekce životního prostředí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.cizp.cz/O-nas/Pusobnosti>

- [24] Ekologie a stav ovzduší před 20 lety. PONCAROVÁ, Jana. *Ekologie a stav ovzduší před 20 lety* [online]. 2009 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.nazeleno.cz/nazelenoplus/emise-co2/ekologie-a-stav-ovzdusi-pred-20-lety.aspx>
- [25] HERČÍK CSC., Prof. Ing. MILOSLAV. VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - KATEDRA OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V PRŮMYSLU. *Legislativa ochrany životního prostředí* [online]. Ostrava, 2008 [cit. 2014-08-07]. Dostupné z: <http://www.fmfi.vsb.cz/export/sites/fmfi/cs/studium-a-vyuka/studijni-opory/616-Hercik-Legislativa-ochrany-zivotniho-prostredi.pdf>
- [26] Historie ochrany přírody a krajiny v České Republice. *Historie ochrany přírody a krajiny v České Republice* [online]. [cit. 2014-11-09]. Dostupné z: http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=historie_ochrany&site=zakladni_udaje_cz
- [27] Historie ústavu. *Český hydrometeorologický ústav* [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://portal.chmi.cz/portal/dt?portal_lang=cs&menu=JSPTabContainer/P5_0_O_nas/P5_2_Historie_ustavu&last=false
- [28] Ministerstvo životního prostředí. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz>
- [29] Ministerstvo životního prostředí. *Program předcházení vzniku odpadů ČR*. Praha, 2014. [cit. 2014-12-12] Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/predchazeni_vzniku_odpadu_navrh/\\$FILE/OODP-PPVO-2014_10_27.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/predchazeni_vzniku_odpadu_navrh/$FILE/OODP-PPVO-2014_10_27.pdf)
- [30] Organizační struktura. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/organizacni_struktura
- [31] O Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR. *Agentura ochrany přírody a krajiny* [online]. [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/o-aopk-cr/>
- [32] Obecně závazná vyhláška č. 1/2012. *Svratouch* [online]. 2012 [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: http://w.svratouch.cz/images/stories/ozv_copy_copy_copy_copy.pdf
- [33] O CENIA: Profil organizace. *CENIA* [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/o-cenia/profil-organizace>

- [34] Plán odpadového hospodářství Pardubického kraje. *Plán odpadového hospodářství Pardubického kraje: Obecně závazná vyhláška, kterou se vyhláší závazná část plánu odpadového hospodářství Pardubického kraje* [online]. 2004 [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/plan-odpadoveho-hospodarstvi/31576/obecne-zavazna-vyhlaska-ktou-se-vyhlasuje-zavazna-cast-planu-odpadoveho-hospodarstvi-pardubickeho-kraje>
- [35] Program obnovy venkova pro obec Svratouch. *Svratouch* [online]. 2011 [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: http://w.svratouch.cz/images/stories/program_obnovy_venkova_obce_svratouch_2011-2016.pdf
- [36] Ramsarská úmluva. *Ochrana přírody* [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/mezinarodni-zavazky/mezinarodni-umluvy/ramsarska-umluva/>
- [37] Řešení odpadů v obci. *Svratouch* [online]. 2010 [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: <http://w.svratouch.cz/content/view/255/146/>
- [38] Správa jeskyní České republiky. *Správa jeskyní České republiky* [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.jeskynecr.cz/cz/sprava/o-nas/>
- [39] Správa NP České Švýcarsko. *Národní park České Švýcarsko* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.npcs.cz/sprava-np-ceske-svycarsko>
- [40] Správa NP. *Krkonošský národní park* [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.krnap.cz/sprava-np/>
- [41] Správa NP - organizace. *Národní park Podyjí* [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/sprava-np-urad>
- [42] Správa NP. *Národní park Šumava* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1005/sekce/o-organizaci/>
- [43] Statistická ročenka životního prostředí České Republiky 2013. *Statistická ročenka životního prostředí České Republiky 2013* [online]. 2013 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: http://www1.cenia.cz/www/sites/default/files/Ro%C4%8Denka%20%C5%BDP%20%C4%8CR%202013_0.pdf

- [44] Státní fond životního prostředí ČR. *Státní fond životního prostředí ČR* [online]. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/sekce/92/statni-fond-zivotniho-prostredi-cr/>
- [45] Státní geologická služba. *Česká geologická služba* [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/extranet/sgs>
- [46] Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, veřejná výzkumná instituce. *Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.* [online]. [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: <http://www.vukoz.cz/>
- [47] Základní informace. *Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce* [online]. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.vuv.cz/index.php/cz/o-ustavu>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŽP	Ministerstvo životního prostředí
ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká Republika
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České Republiky
POH PK	Plán odpadového hospodářství pardubického kraje
OEEZ	Odpadní elektronická a elektrická zařízení
EU	Evropská unie
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
SFŽP	Státní fond životního prostředí
AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České Republiky
BRKO	Biologicky rozložitelný komunální odpad
OPŽP	Operační program životního prostředí
EIA	Proces – posuzování vlivů na životní prostředí
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
SÚPPOP	Státní ústav památkové péče a ochrany přírody
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
ČGS	Česká geologická služba
SJ ČR	Správa jeskyní ČR
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka
NP	Národní park

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Logo MŽP ČR</i>	10
<i>Obrázek 2: Současný ministr životního prostředí Mgr. Richard Brabec</i>	12
<i>Obrázek 3: Odumřelé lesy</i>	23
<i>Obrázek 4: Znečištěné ovzduší průmyslové podniky</i>	24
<i>Obrázek 5: Vývoj znečištění v ČR</i>	25
<i>Obrázek 6: Logo AOPK ČR</i>	26
<i>Obrázek 7: Žofínský prales v Novohradských horách</i>	28
<i>Obrázek 8: Prales Hojná voda v Novohradských horách</i>	29
<i>Obrázek 9: Boubínské jezírko v Boubínském pralese</i>	30
<i>Obrázek 10: Logo Státního fondu životního prostředí ČR</i>	32
<i>Obrázek 11: Základní škola v obci Svratouch</i>	48

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Kompetence ČlŽP (zdroj www stránky ČlŽP)</i>	20
<i>Tabulka 2: Národní parky ČR k 31. 12. 2013</i>	26
<i>Tabulka 3: Zvláště chráněné druhy rostlin v ČR k 31. 12. 2013</i>	26
<i>Tabulka 4: Chráněné krajinné oblasti k 31. 12. 2013</i>	27
<i>Tabulka 5: Zvláště chráněné živočichové k 31. 12. 2013</i>	27
<i>Tabulka 6: Vybrané činnosti MŽP</i>	43
<i>Tabulka 7: SWOT analýza</i>	43

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI Výskyt emisí v ovzduší od roku 1991

Příloha PII „Maloplošná“ zvláště chráněná území dle krajů k 31. 12. 2013

Příloha PIII Mokřady mezinárodního významu (lokality evidované v rámci Ramsarské úmluvy) k 31. 12. 2013

Příloha PIV Území soustavy NATURA 2000 v ČR – evropsky významné lokality k 31. 12. 2013

Příloha PV Historický vývoj ochrany přírody a krajiny v ČR v letech 1800 – 2000.

PŘÍLOHA PI: VÝSKYT EMISÍ V OVZDUŠÍ OD ROKU 1991 (ZDROJ ČSÚ)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Emise REZZO 1																	
tuhé látky (t/rok)	361731	279430	232460	142264	102244	92937	56582	33338	16096	12605	14266	14168	14049	13229	12442	12059	12467
SO ₂ (t/rok)	1 495 819	1267972	161969	1030559	956299	821087	598014	193053	193053	191660	193176	192665	186126	184365	184397	181062	189314
NO ₂ (t/rok)	475983	448459	330174	206208	190320	175741	161880	135026	135028	139136	145837	143623	143145	143542	139185	139543	142134
CO (t/rok)	316313	364391	290183	294145	311563	264643	256475	159923	159923	150144	151066	150938	160665	168338	149997	157489	185832
Emise REZZO 1-4																	
tuhé látky (t/rok)										60670	62941	61824	64144	60736	62328	63190	62988
SO ₂ (t/rok)										224445	227105	228237	222415	219163	217386	210830	216545
NO ₂ (t/rok)										292849	301863	288008	290279	288730	291007	280120	283193
CO (t/rok)										539363	538659	516688	528848	509215	491209	481280	435207

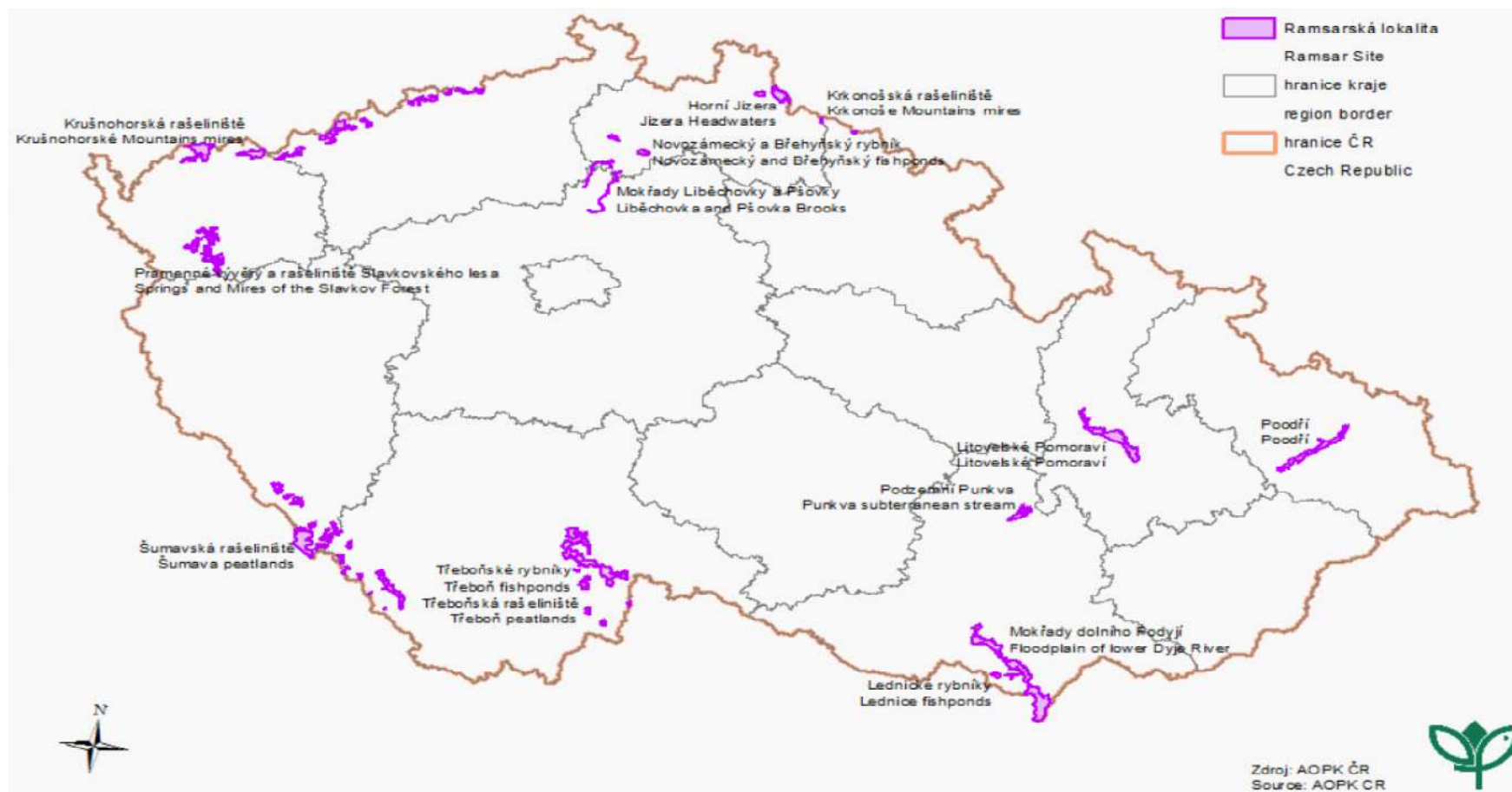
REZZO1 – velké zdroje znečišťování; REZZO 2 – 4 střední, mobilní a malé zdroje znečišťování

PŘÍLOHA PII: „MALOPLOŠNÁ“ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ DLE KRAJŮ K 31. 12. 2013

Kraj	NPR		NPP		PR		PP		Celkem	
	počet	výměra [ha]	počet	výměra [ha]	počet	výměra [ha]	počet	výměra [ha]	počet	výměra [ha]
Hl. m. Praha	0	0	8	149	16	1 065	67	1 130	91	2 344
Středočeský	13	4 157	20	592	83	5 814	138	1 479	254	12 042
Jihočeský	11	3 533	12	755	113	5 278	191	5 699	327	15 265
Plzeňský	6	782	5	227	89	3 184	94	6 796	194	10 989
Karlovarský	5	2 254	7	166	30	857	27	779	69	4 056
Ústecký	12	1 297	13	110	53	3 651	82	1 365	160	6 423
Liberecký	8	2 674	9	462	36	1 824	71	624	124	5 584
Královéhradecký	5	2 391	3	1 020	37	1 345	86	2 382	131	7 138
Pardubický	3	1 827	1	1	42	2 731	55	701	101	5 260
Kraj Vysočina	7	1 015	3	91	71	3 572	107	1 006	188	5 684
Jihomoravský	18	2 591	14	400	97	3 781	172	1 836	301	8 608
Olomoucký	11	3 187	11	123	49	2 617	81	1 426	152	7 353
Zlínský	6	414	2	29	41	1 123	128	573	177	2 139
Moravskoslezský	11	2 016	7	396	76	4 345	68	1 505	162	8 262

Zdroj: AOPK ČR

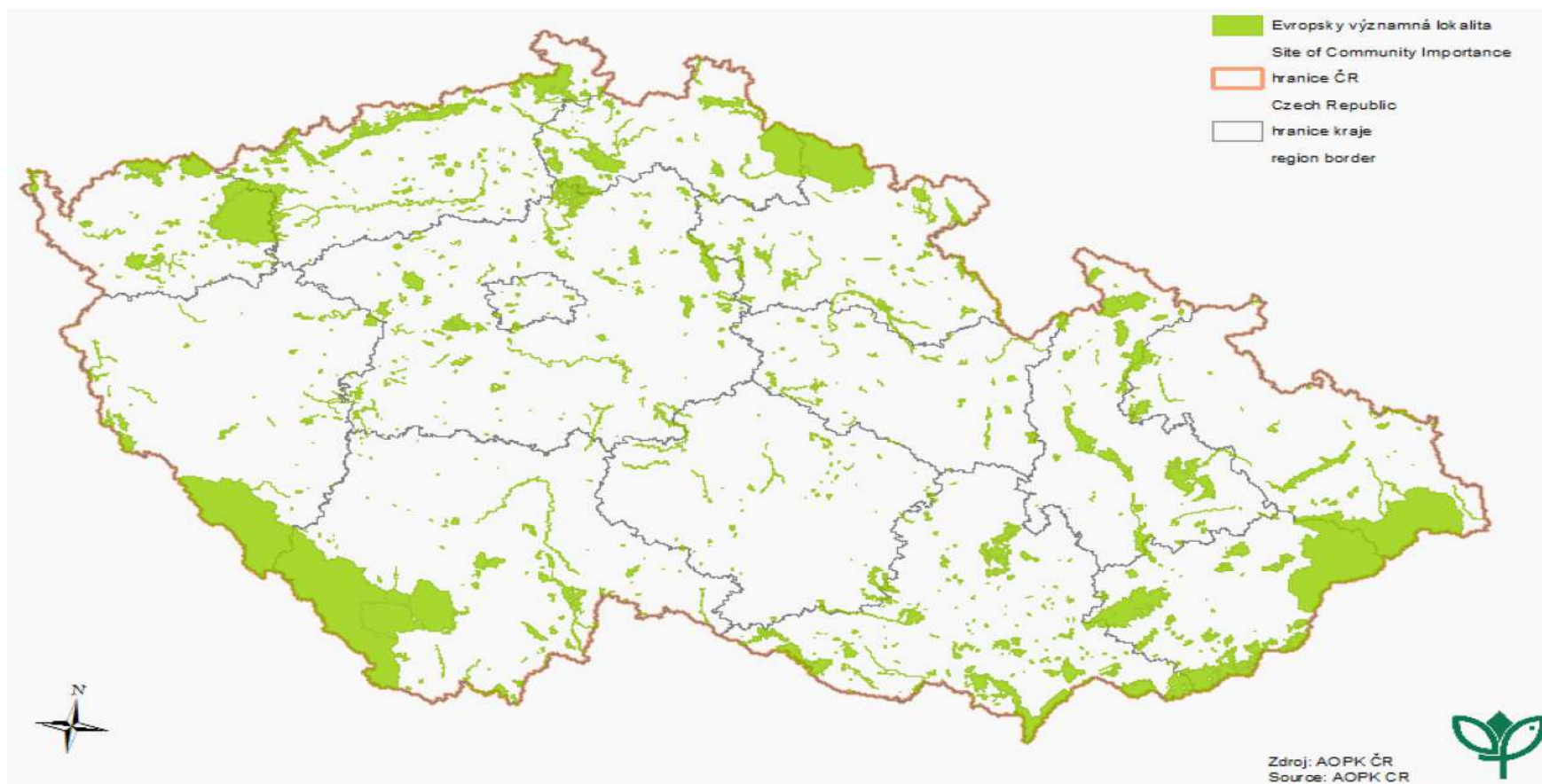
PŘÍLOHA PIII: MOKŘADY MEZINÁRODNÍHO VÝZNAMU (LOKALITY EVIDOVANÉ V RÁMCI RAMSARSKÉ ÚMLUVY K 31. 12. 2013)

Zdroj: AOPK ČR

Pozn.: Ramsarská úmluva – jde o úmluvu, která se týká mokřadů, které mají význam hlavně jako biotopy vodního ptactva. Je první celosvětovou mezinárodní úmluvou na ochranu a chytré využívání přírodních surovin. Jde o jedinou úmluvu, která chrání určitý druh biotopů. Tato úmluva byla podepsaná v íránském městě Ramsar 2. 2. 1971 a dodnes k ní přistoupilo 168 států.

PŘÍLOHA PIV: ÚZEMÍ SOUSTAVY NATURA 2000 V ČR – EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY K 31. 12. 2013

Zdroj: AOPK ČR

PŘÍLOHA PV: HISTORICKÝ VÝVOJ OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY V ČR V LETECH 1800 – 2000

HISTORICKÝ VÝVOJ OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY V ČR 1800–2000

Výběr významných dat

1838	první chráněná území Žofínský prales a Hojná voda
1858	ochrana Boubínského pralesa na Šumavě
1861	založen první okrašlovací spolek v Kutné Hoře
1904	založen Svaz českých okrašlovacích spolků
1914	V. sjezd českých přírodopýtců, lékařů a inženýrů projednává ochranu přírody
1922	Rudolf Maximovič – první profesionál státní ochrany přírody v MŠANO
1923	vznikl Svaz na ochranu přírody a domoviny na Moravě a ve Slezsku
1926–27	první významné knižní dílo J. S. Procházka „Ochrana přírody a přírodních památek“
1933	Výnos MŠANO uvádí seznam 138 přírodních rezervací v ČSR (108 v dnešní ČR)
1946	začal vycházet časopis „Ochrana přírody“
1955	první chráněná krajinná oblast v ČR – CHKO „Český ráj“
1956	schválen první český zákon na ochranu přírody
1958	založen Státní ústav památkové péče a ochrany přírody
1962	ČSAV zakládá Ústav pro tvorbu a a ochranu krajiny
1963	vyhlášen první národní park v ČR – Krkonošský – a největší CHKO – Šumava
1969	ustaven TIS – Svaz pro ochranu přírody a krajiny
1974	vznik mládežnického „Hnutí Brontosaurus“ na ochranu životního prostředí
1977	vyhlášeny první 2 biosférické rezervace UNESCO v ČR – Křivoklátsko a Třeboňsko
1979	vznikl Český svaz ochránců přírody
1983	Ekologická sekce ČSAV (zal. 1976) vydává zprávu o stavu životního prostředí u nás
1988	vychází první díl (Ptáci) Červené knihy ČR a SR (pětidílná série ukončena 1999)
1990	státní ochranu přírody přebírá nově vzniklé Ministerstvo životního prostředí ČR
1991	vyhlášeny 2 nové národní parky: Podyjí a Šumava
1992	přijat nový (dosud platný) český zákon na ochranu přírody a krajiny
1996	ustaveno sdružení středisek ekologické výchovy „Pavučina“
1998	Vláda ČR přijala Státní program ochrany přírody a krajiny ČR
1999	vyšel první díl Edice „Chráněná území ČR“ (poslední, 14. díl vyšel 2009)
2000	ČR státním členem IUCN; vyhlášen čtvrtý národní park v ČR – „České Švýcarsko“